

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
A havi hirdetésért az egyzet 20 fill.
A negyedik évfolyamra 10 fill.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, július 12.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Vakáció.
- Kapuzárás.
- A Westinghouse-gyár.
- A kasszakisasszony tragédiája.
- A grófné pásztorórái.
- A női haj bolondja.
- A francia légió aradi katonája.
- Marakodás.
- Az erkölcstelen szobaúr.
- Arad Kossuth-szobra.
- Rakovszky a házszabályrevizióról.
- Nem mehetünk Afrikába!
- Gyilkos háztulajdonos.
- Tárca: Az ötödik szimfónia. Irta: Biró Lajos.

Vakáció.

Arad, július 11.

Mennek hazafelé. Egy állítólag munkában töltött esztendő fáradalmaitól megviselten, kissé megkopott lelkesedéssel, lelohadt becsvágygyal mennek hazafelé a politika nagy iskolájának diákjai. Alig több, mint esztendeje, hogy diadaltól mámorosan ültek le a parlament padjaira. Akkor mindegyikük azt hitte, hogy egy esztendő alatt megváltozik minden: Magyarország független lesz, szabad lesz, hogy megerősödött alkotmányral, gazdasági önállósággal, nemzeti megerősődéssel terhes az eljövendő esztendő, az új honalapítás esztendeje. Aki nem hitte ezt, az is esküdött reá, hogy így lesz. Most pedig mennek hazafelé. Hajh, az esztendő elmúlt és vele együtt mult el a nagy reménykedések ideje. Az évvégi bizonyítvány rosszul ütött ki s most, hogy elér-

kezett a vakáció, nyugodtan lehet gondolkodni felőle, vajjon ez az esztendő az alkotás esztendeje volt-e?

Annyi bizonyos, hogy sok tanítással szolgált ez az év. Megtanított bennünket, hogy ígéretekkel és frázisokkal nem lehet országot kormányozni. Megtanított, hogy a világ dicsősége változandó s a tömegek hangulata nem olyan alap, amelyen erős és maradandó épületet lehet emelni. Megtanított, hogy idővel a legragyogóbb jelzőszavak is elkopnak s hogy a legragyogóbb jelzőszavak alatt is rejtőzhetik valami elleneszenves célzat. Megtanított, hogy örökölt név senkit nem tesz nagy emberré s hogy nem azok a nagy emberek, akikből a pillanatnyi lelkesültség óriásokat alkot, anélkül, hogy elébb a súlyukat mérlegelné. Mindezt megtanultuk. Talán ez az egyetlen pozitív eredménye ennek a politikai évnek.

Ha most, az ülészak végén áttekin-tünk az ugynevezett alkotásokon és eredményeken, meg kell állapítanunk a következőket:

Az alkotmány nem erősödött meg. A király visszautasította a lényegesebb alkotmánybiztosítókat. Az általános választó jog még nem került tető alá. Az alkotmány ma is csak olyan papirosalkotmány, mint aminő a darabantok idején volt.

A gazdasági önállóságot beláthatatlan időre elalkudta a kormány a hir szerint már megkötött kiegyezéssel, amelyben helyet talál a hires ischli klauzula is.

A létszámemelést, amint azt Wekerle bejelentette, az ősszel a Ház elé fogják

terjeszteni, anélkül azonban, hogy a kikapcsoltnak nyilvánított katonai kérdéseket a koalíciónak módjában volna meg-bolygatni.

A kvóta marad a régi, ha ugyan nem emelkedik.

Az önálló jegybank kérdését a bank-szabadalom lejártáig nem bolygatják. Majd akkor, az idő rövidege miatt, célszerűségi szempontokból meghosszabbítják az Osztrák Magyar Bank szabadalmát.

A házszabályok revízióját a miniszter-tanács elodázhatatlan kormányzati szükségnek deklarálta. A klotür behozatala tehát csak idő kérdése.

Az alkotmány biztosítékait: a gyüle-kezési, egyesületi és szólásszabadságot tetemesen megszorították. A sajtó szabad-ságának korlátozása szaktanácskozás tár-gyát képezte.

A parlament a legdurvább terrorizmus tanyája, a balkáni hangmodor meleg ágya lett. Megismétlődő botrányok, elnöki ön-kényeskedés, frondörök aknamunkájának színhelye lett a Ház. A szabadelvűen gon-dolkozókat lebirták a reakciók. A pa-raszthitbizományok, a kötött kisbirtok esz-méjét a köztudatba igyekezett átvinni az a párt, amely büszkén nevezi magát Kos-suth Lajos elvei letéteményesének.

A megalkotott törvények közül a be-tegsegélyezésről szóló egyforma vissza-tetszést szült a munkások és a munka-adók között. A gazdasági cselédekről szóló törvény valósággal középkori állapotokat teremt, jobbágyi sorba taszítja a cseléd-séget. De nincsenek megelégedve vele a gazdák sem. A vasutasok pragmatikája

Az ötödik szimfónia.

Irta: Biró Lajos.

A férfi felment a színpadra.
— Jössz? — kérdezte a leánytól.
— Mindjárt, — mondta a lány. — Csak a kerti jelenethez kell még bemennem.
Később együtt mentek el vacsorázni.
— Akarsz pezsgőt? — kérdezte a férfi.
— Igen.
Másfél üveg pezsgőt ittak meg. A férfinak lobogott a szeme, a lánynak ferdére siklott a kalapja. Lázások voltak a jókedvtől, az élet örömetől, az elszántságnak és a sikereknek a duhaj mámorától.
— Menjünk kávéházba?
— Nem, — válaszolt a lány egy mély pillantással.
Hazamentek a férfi lakására. Mikor a lép csón felfelé indultak, akkor tört ki a férfiből az egész öröme.
— Most, — mondta a hódító gőgjével, — mest megházasodom... Az apró nyomorúsá-goknak vége. Lesz pénz. Igazgató leszek a bankban. Azután a gyárban. Még husz más helyen. Százazreket kapok, megmarkolom őket és milliókat fogok szerezni. Annyi pénzed lesz, a mennyit akarsz... Akarsz pénzt? Kapsz. Ak-kor élünk majd.
Hallgatott egy kicsit, felemelte az öklét.
— Aki utamban van, azon átmegek. Le-

gázolom. Ha párbaj kell, legyen párbaj. Nem engedem, hogy felpiszkálják azt, ami elmúlt. Tőled kaptam pénzt? Kinek mi köze hozzá?

A leány csodálkozva nézett rá.
— Te ezt nem érted, mondta a férfi. Tu-dod, vannak dolgok az ember multjában, ami ket nem jó ilyenkor emlegetni. De lesz rá gondom, hogy ne is emlegessék őket. Ne gon-dolj velük. Rendben lesz minden. Most men-nek a dolgok. Annyi pénzt kapsz, amennyit akarsz.

Benn voltak a sötét lakásban. A leány megcsókolta a férfit, ledobta a kalapját és toporzékolt jókedvében. Világosságot gyuj-tottak.

— Ohó, szolt a lány, mi az?
A férfi odanézett.
— Még nem láttad? Egy Beethoven-maszk. Drezdából hoztam.

... Beethoven halotti álarca volt: fehér gipszből, német izlés szerint arany koszorúval. Sötét bársonnyal bevont deszkalapon feküdt, lezárt szemmel, komor homlokkal, dacos állal és összezárt ajkai körül a fájdalom kettős vo-násával. Félelmes volt, komor és engesztelhe-tetlen.

A férfi átment a másik szobába. A lány ijedten nézte a halotti arcot az aranykoszorúval, félelme ingadozott egy percig, azután könnyü kedvvel, a fajtájának egész halottcsufoló sze-mérmetlenségével fogott egy piros rózsát a vi-rágai közül és odatette a komor homlok fölé.

A rózsza befeküdt az arany koszoru közepébe és az ives homlokot kiáltozta be a maga durva pirosságával. A lány nevetett.

A férfi jött ki a másik szobából. Ledobta magát a díványra.

— Urak leszünk, — mondta.
A lány odament hozzá. Mellé simult.

— Elviszel Monte Carloba? — kérdezte.
— El. Csak legyen meg az esküvő. Három hónapra rá már elszököm veled egy hétre. El-viszlek. Minden meglesz, amit akarsz, kocsi, ruha, pénz... Most mennek a dolgok.

Megcsókolták egymást. A lány csendesen ujjongott.

— Most minden megy, — mondta a férfi. Tombolt a jókedvük, a szerelmeskedésük, a győzelmes galádságuk. Ölelkeztek. A férfi az-után hallgatott. Maga elé nézett a diadalmas akarat gondolkodásával. A lány hozzáhajtotta a fejét. A férfi megrándult:

— Mi az?

A rózsára mutatott, amelynek piros szín-foltja ledérül kiabált le a gipsz-homlok fe-hérségéről.

— Mi? — kérdezte a lány.
— A rózsza, — szolt megdöbbenve és he-begve a férfi.

A leány nevetett.
— En tettem oda...

A férfi riadtan bámult a halotti arcra. A szigorú homlok mozdulatlan volt, a szemhéjak is, az összezárt ajak is. De ebbe a halotti né

embertelen és silány; de emellett sikerült vele a horvátok szeparatiztikus törekvéseit feléleszteni s az ezer bajjal küzdő magyar politika akut kérdései közé a horvát kérdést is besorozni. A tanítók fizetésrendezéséről szóló törvény a nemzetiségi aktivitást csigázta fel a legmagasabb fokra. A többi, vicinális érdeke alkotások szót sem érdemelnek. Az egyetlen reális, minden irányban kielégítő javaslat, a végrehajtási törvény módosításáról szóló, — csak a jövő ülészakban kerül tárgyalás alá.

Ekek az „alkotások”. Ezekon kívül nem történt más, csak az, amit legrövidebben a király szavai jellemeznek: „Kossuth mindent megszavaztat”. Soha, egyetlen 67-es kormány alatt nem nehezedett olyan erősen a bécsi kéz az országra, mint most. Hoztak törvényt az iparfejlesztésről is, de az ipar hanyatlott. Az államvasutaknál nagyarányú beruházásokat csináltak: mégis, sohasem volt annyi mizéria, olyan vagonhiány a Máv.-nál, mint most.

Szép eredmények. Ha mindezekhez hozzávesszük, hogy a kormány célszerűtlen szociális politikája folytán országszerte a legszélső határig elvadultak a munkáviszonyok s hogy a kivándorlás megdöbbentő mértékben emelkedett a gyalázatos ipari helyzet folytán: előttünk áll a koalíció új honalapításának mérlege.

Mennek haza. Vakáció van, pihenni kell. Ki kell pihenni az elmúlt év fáradalmait s elő kell készülni az őszi harcra. Mert ősre nagy felfordulás készül. A kiábrándultak, a lelohadt lelkesedéssel megverték ma még félénken, bátortalanul, de már próbálják fujni a harci riadót. Ma még nem igen hallatszik a hangja. De amikor végig fog zugni az országon, meg fog kezdődni a nagy bomlási processzus, halála a legerkölestelenebb politikai egyesülésnek: a koalíciónak. El kell, hogy jöjjön az ígéretek fölötti tetemre hívás, amelynek során kialakul az új harcos tábor, amelynek nehezebb harca lesz ugyan, mint a mostani kormánypártnak volt, de egyúttal igazabb harca is. Nehezebb lesz a harc, mert hiszen azok ellen kell megvédeni az

elveket, akik maguk is ugyanezen elvek takarója alatt bujkálnak. De igazabb, őszintébb harc lesz, mert nem lesz benne hatalomvágyó jezsuitizmus, nem lesz benne semmi eltakart intenció.

Mennek haza. Jó lesz őszi pihenni.

§.

Kapuzárás.

A képviselőház ülése.

*

A képviselőház ma délelőtt Justh Gyula elnökletével tartotta ezen ülészakban utolsó ülését, melynek napirendjén az 1904. évi zárszámadás volt. A vita során Hencz Károly, Eber Antal, Buza Barna és Calzmadia Endre szóaltak fel.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, július 11.

Ma a törvényhozásnak mindkét háza tartott ülést. A képviselőház a zárszámadásokkal foglalkozott, a főrendiház pedig a vasutas javaslatokat fogadta el.

Hihetetlen csekély érdeklődés mellett indult meg a képviselőház mai ülése. Mindössze néhány ember lézeng a folyosón. Ezek Wekerle Sándort veszik körül és érdeklődnek a kiegészítés sorsáról.

Mikor Justh Gyula fölment az elnöki emelvényre, a teremben csak három képviselő ült: Nagy György, Ivánka Imre és Simkó József.

Az elnök szomorúan néz végig a három szál emberen és azután így szól:

— Kétségbeejtő, hogy a magyar képviselőházat csak három ember képviseli. No de azért az ülést megnyitom.

És elkezdte a jegyző a múlt ülés jegyzőkönyvét fölolvadni.

Részletes tudósításunk:

(Folyó ügyek.)

Elnök: Justh Gyula.

Lázár Pál levélben bejelentette, hogy bács megye alispánja mentelmi jogát megsértette.

Wekerle Sándor: Két törvényjavaslatot terjeszt be. Az egyik a II. osztályu kereseti adó némely intézkedéseinek módosításáról, a másik Budapest székesfőváros fejlesztéséről szól.

Elnök: Jelenti, hogy a második bíráló bizottság Ivánka Milán mandátumának vizsgálatára Buza Barnát küldte ki.

Buza Barna letette az esküt.

maságba a szemérmetlen rózsá valami rettentő és kínos diszharmoniót vitt bele és az összezárt ajak fájdalmas ráncai még mélyebbre vésődtek általa. A fejre felülről esett a világítás és a fehér arcon sötét árnyékok nyultak lefelé.

A férfi nem tudta tőle elfordítani a szemét. Komor és felséges volt a fej, de fenn a homlokán ríkoltozott a rózsá. El kellene venni azt a rózsát. De nem mert megmozdulni. Nézte a nagy halott megcsufolt fejét és átdidergett rajta valami félelem.

Rettenetes az a rózsá. Rémmületes az az arc... Most már meg is mozdult; a fájdalom vonása megvonaglott és a homlok komorsága fenyegető lett. El.

Beethoven... Megpróbálta elfordítani a fejét, a félhomályban keresett mást, amit nézzen.

De ott volt a rózsá, a szemérmelenség virága és színeskedett, mozgott, kiabált, tombolt a meggyalázott homlokán. A homlok él.

Beethoven... Most már egészen élt. A mámoros férfi érezte, tudta, látta, hogy egészen él. Ránézett és kábult agya egészen eltelt egy fenyegető nagy erő félelmével.

A szeme előtt elhomályosult minden. A nagy sötétségből csak a fej világított ki a rózsával homlokán. És ekkor egyszerre, váratlanul, megdöbbenően, dübörgő hatalmassággal hangokat hallott.

Mi az? A lányhoz fordult, de az aludt. Aludt. Hogy lehet aludni ilyen rettentő zajban?... A hangok áradtak, ütemesen robogtak, megdagadva dübörögtek előre... Mi ez?

A férfi megrettenve könyökölt fel. Rettenetes. Mi ez? A hangok harsogva nyomultak egymás nyomára... Nem lehet kétség benne. Csakugyan az. A rettenetes szimfónia, az ötödik, a sors-szimfónia...

Ránézett a halotti arcra. A Beethoven-fej most már egészen élt, mozgott, fenyegetett, sugárzott és világított. A szimfónia dübörögve rohant előre. Hangjai kopogva, zengve, zúgva, ropogva, harsanva és dübörögve követték egymást, óriási ütemes áradásokban, végtelen, félelmes, ringó hullámokban. A hangok beárasztották a szobát, egyre dőltek, a falat ostromolták és az ajtónak ütődtek neki. Mint a harang kongása, úgy követték egymást, a férfi agyvelején érezte az ütéseket és ha befogta a fülét, megszázszorozódott az erejük. Nem lehetett menekülni előlük. Az arc egyre fényesebb és egyre komorabb lett, fenyegető, mint egy isten és mint egy isten, ugykormányozta a hangoknak ezt a vizözönét. Rettentő.

A sors-szimfónia ez... A férfi didergett. Alázatosan megdöbbenve és félve húzódott össze. A lány aludt mellette.

Mit akar itt ez a lány? Milyen szemérmelen, ledér és alávaló teremtés ez? Milyen hitványok ők ketten, amint galád számításal tervezgetik a jövőt: egy másik nő kifosztását, megcsalását. Milyen galádak és alávalóak, amint az egész világot meg akarják csalni és kiakarják fosztani.

De a sorsot nem lehet megcsalni... A férfi hallotta, amint a sorsot jelentő hanghul-

(Fejérváry nyugdíja.)

Eber Antal előadó: A zárszámadási bizottság nevében az 1904. évi zárszámadásokról szóló jelentést terjeszti be. A jelentéssel kapcsolatban újból hangoztatja, hogy a közös kamarai levéltár szétválasztandó. Mivel erre már harmincezer korona költséget is megszavaztak, kéri határozattal utasítani a kormányt arra, hogy a kettéválasztásról gondoskodjék. A bécsi Archivrath tegnap határozatot hozott, mely szerint a levéltár együtt tartandó. Ez a határozat szóra sem érdemes. Áttér azokra a kérdésekre, melyekben különvéleményt adtak be. A Tisza-Hieronymi pénzkezelés dolgában — a multkori határozat precedens is erre — meg kell elégednünk az egyszerű elítélő határozattal. Vitás volt a bizottságban Fejérváry nyugdíjának kérdése is. Fejérvárynak, mikor a darabonttestőrség kapitánya lett, a minisztertanács tábornagy korában élvezett nyugdíjából 7200 koronát meghagyott. Fejérváry darabonttestőrsége nem közhivatal, hanem olybá tekinthető, hogy valaki közhivatalnokból magánalkalmazásba ment. Javasolja, hogy e tárgy felett is térjenek napirendre, mert a retorzióknak azt a módját, hogy Fejérváry nyugdíját megcsorbítsák, naivnak és eredménytelennek tartja. Kéri a jelentés tudomásul vételét.

Hencz Károly: Orvend annak, hogy a zárszámadási bizottság ellenőrzési munkájában bőven kiterjeszkedett a kezelési költségekre is. Elvi szempontból tiltakoznia kell az ellen, hogy az előadó szembeállítja a megtakarításokat a tulkiadásokkal. Megokolj különvéleményét. Fejérváry 1904-ben nem ment nyugdíjba, hanem tábornagy fizetéssel várakozási állományba. Ez ellen a számvevőszék a honvédelmi miniszternél megkereséssel élt. Kifejti, miért tartja Fejérváry nyugdíját törvénytelennek.

Beszél az 1903 évi zárszámadásokról, Tisza és Hieronymi ügyeiről.

Elnök: Arról nem beszélhet a képviselő ur. A Ház ebben az ügyben már határozott.

Hencz Károly: Az az 1903. évi zárszámadás volt, ez az 1904. évi zárszámadás. Ennek során hasonló határozatot akarunk hozni. Jogom van azt a határozatot bírálni.

Elnök (erősen csenget): Ne tessék feleselni az elnökkel, mert megvonom öntől a szót.

Hencz Károly: Beterjeszti különvéleményét. Buza Barna éles hangon válaszol Hencz Károlynak, megvédi a függetlenségi pártot és kéri, hogy a Ház szereze ze be a zárszámadások iratait, egyébként pedig fogadja el a zárszámadási bizottság jelentését.

(Egy kis marakodás.)

Elnök tíz percre fölfüggeszti az ülést.

Szünet után Nagy György beszél. Amit Tisza István gróf és Hieronymi Károly tettek, az egyszerű lopás és ezért nem helyesli, hogy

lámok fenyegetően, a bűn ismeretével és fenyegetésével robognak előre. Fázott. Mi az ő öröme, mámor, boldogsága? Mi a biztos alapja? Csak forduljon el tőle valaki, csak tudja meg valaki a galád árulást, csak jöjjön valaki, aki a multat előkutatja és akit elhallgattatni nem lehet... Vége mindennek. Reszketett.

A szimfónia még mindig áradt és dübörgött. Rettentő félelme ekkor haragra vált a lány ellen, aki mellette feküdt. O a gyalázatos, a bűn társa és a bűn szerzője. Dühödten rázta meg.

— Mi az? — kérdezte álmosan a lány.

A férfi ordított:

— Ki innen, kiáltotta rémülten és kétségbeesve, ki veled innen!

A lány védekezett.

— No, no, bolond vagy?

— Ki veled, ordította a férfi. Nem hallod?

A lány kétségbeesve védekezett. A férfi szoritása fájt és sajgott a karján. Nem lehetett védekezni. Künn volt az éjszakában egyedül.

A férfi bezárta utána az ajtót. A dübörgő hangok még teljes erejükben voltak. Alázatosan, összetörve, remegő félelemmel nézett a meggyalázott halotti arcra. A hangok lassan, széles hullámzással, sirva apadtak, a fehér arc az istenek győzelmes haragjával tekintett rá és a férfi alázatosan, összetörve bukott le előtte a földre.

futni engedik őket. A bizottság megokolása szerint azért nem helyezhetők vád alá, mert erre nézve a kormány ígéretet tett. Szónok nem tudott erről az ígéretéről, sőt ő megfogadta válszónak, hogy a vádalahelyezést fogja kivánni.

Gaal Gaszton szerint Fejérváry nyugdíja oly csekélység, hogy azért nem érdemes a törvényhozás munkáját föltartani.

Wekerle Sándor kijelenti, hogy erről a kérdésről már többször nyilatkozott. Elismeri, hogy a számszék valóban szabályozásra szorul, de azért most is kifogástalanul végzi a munkáját. Fejérváry Géza báró nyugdíjügyében a valóság az, hogy Fejérváry egy fillérrel sem kap több nyugdíjat, mint amennyi a törvény szerint megilleti, noha az is igaz, hogy amit kap, nem helyes jogcímen kapja. De ez lappália, amivel nem érdemes foglalkozni. Ajánlja a bizottság javaslatának elfogadását.

Eber Antal kifejti, hogy nem tett ígéretet a Fejérváry-kormány bántatlanul hagyására, de a néppárt vezére. Zichy Aladár gróf megtette. Abban, amit Hencz előadott, akasztófahumor van, de logika nincsen.

Hencz Károly személyes kérdésben kijelenti, hogy ebben a kérdésben nem azonosítja magát a pártjával, de nem teszi azt sem, amit a függetlenségi párt, hogy lelkiismerete és meggyőződése ellen szavazzon.

Elnök ezért a kifejezésért *rendreutasítja Henczet.*

Csizmadia Endre beszéde után a Ház elfogadta a zárszámadási bizottság javaslatát.

Formalitások elintézése után az elnök indítványára a Ház üléseit október 10-ig elnapolta.

Ezzel a szünet előtti utolsó ülés véget ért.

A főrendiház ülése.

*

A főrendiház ma délelőtt Dessewffy Aurél gróf elnöklété alatt ülést tartott, melyen le-
tárgyalták és elfogadták a vasutasjavasla-
tokat

Szokatlanul nagyszámu főrend résztvételével tartott ma ülést a főrendiház. A nagy érdeklődés nyilván a horvát főrendek mai szereplése iránt jelentkezett.

(A vasutas javaslatok.)

Gróf Dessewffy Aurél 10 órakor nyitotta meg az ülést. Tudomásul vették, hogy Pejacsovich gróf volt horvát bánt törölték a zászlós-
urak sorából s helyette Rakodczay új bánt iktatták be.

Ezután áttértek a vasutas javaslatok együttes tárgyalására.

Tomasics Miklós horvát főrend volt az első szónok. Fentartja magának azt a jogot, hogy nemzete nyelvén beszélhessen, de mert azt akarja, hogy megértsék, magyarul beszél.

A javaslat bírálata nem bocsátkozik, hanem nyilatkozatot olvas fel a maga és társai nevében, mely szerint a vasuti pragmatikáról szóló javaslat sérti az 1868. XXX. t.-c. szellemét. Alkotmányellenesnek tartja a magyar törvényhozás egyoldalú beleavatkozását s midőn ez ellen tiltakozva a további tanácskozás elől kiszorulnak, mandátumuk további gyakorlását a horvát országgyűléstől teszik függővé.

(Kivonulás.)

Kossuth Ferenc emelkedett ezután szólásra. A horvát képviselők obstrukcióját nem a korona törte le, hanem a képviselőház szabályai tették lehetetlenné. A vasutas javaslatok nem tartalmaznak alkotmány sértést. A magyar kormány s a magyar nemzet nem akarja a horvát jogokat csorbítani. A tényállás az, hogy eddig nem kellett horvátul tudni a horvátországi vasutasoknak, ezután azonban kell horvátul beszélniök. Tehát nem vettünk el a horvátok jogai-
ból, hanem adományt adtunk a horvát nyelvnek. Ezek után le kell mondani arról, hogy a horvátokat meggyőzze. Kéri a főrendeket, fogadják el a javaslatot.

Kossuth beszéde után a jelenlevő három főrend: Gróf Kulmer, Tomasics Miklós és Nikolics volt osztályfőnök *kivonultak az ülésteremből.*

Zichy Nándor gróf kijelenti, hogy a horvát egyezmény óta a viszony a horvátok javára folyton javult. Ajánlja, hogy fogadják el a javaslatot.

Elnök az általános vitát bezárja. Részletelenben vita nélkül elfogadták a javaslatokat.

Városv Gyula püspök: Minthogy a főrendiház augusztus 18 ig már nem tart ülést, ez alkalommal adjon kifejezést örömeinek a király születésnapja felett. Kéri az isten áldását a királyra.

A jegyzőkönyv hitelesítése után az ülés véget ért.

A Westinghouse-gyár. Közgyűlés — egy tárggyal. Megszavaztatik!

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 11.

Aradváros törvényhatósági bizottsága ma délután folytatólagos közgyűlést tartott, amelynek egyedüli fontos tárgya a Westinghouse-gyár részére kilátásba helyezett kedvezmények megszavazása volt. A közgyűlés egyhangulag elfogadta a tanács javaslatát s ezzel befejeződött a gyáralapításnak régóta elhuzódó ügye. Most még csak formai dolog van hátra: a területátengedés feletti névszerinti szavazás, amely az e hó 18 ikára összehívott rendkívüli közgyűlésen történik meg. A közgyűlésről, amely sima lefolyású volt s alig háromnegyed óra hosszat tartott, tudósítók az alábbiakban számol be:

(Unalom és jegyzőkönyv.)

Pontban négy óra volt, amikor Varjassy Lajos polgármester elfoglalta az elnöki széket és megakarta nyitni a közgyűlést. Csak meg akarta nyitni, de elállt ettől a szándékától, mert a terem ugyszólván még egész üres volt. A padokban alig 10—15 ember ült s ezeken is meglátszott, hogy inkább szeretnének a kávéházban ülni. Szép dolog ugyan a közgyűlés, de elég belőle egyszer egy hónapban.

— Várjunk még egy kicsit! szolt a polgármester a mellette ülő Greén Nándor tb. főkapitányhoz

Alig telt el öt perc s a városatyák száma 38 ra emelkedett. Ez a szám pedig már elegendő volt arra, hogy a polgármester megnyissa a közgyűlést.

— Kérem a főjegyző urat, olvassa fel a mult közgyűlés jegyzőkönyvét, szolt a polgármester Kádas Kálmánhoz.

A városatyák többségének egyéb gondja is volt, mint a jegyzőkönyvre figyelni. Kettő-hárman összebujtak és kedélyesen csevegtek. Kádas Kálmán főjegyző pedig fáradhatatlanul olvasta a jegyzőkönyvet. A hátulso padokban ülő városatyák szeméire mintha ólom nehezedett volna: lecsukódtak. A szundikálók csak akkor riadtak fel, amikor a polgármester hangja hallatszott:

— Kérem a jegyzőkönyvnek ezt a passzusát kijavítani.

Valami hiba csuszott ugyanis a jegyzőkönyvbe az orfeumelőadások megadásáról szóló határozatnál s a polgármester ezt észrevette. Ennél nagyobb baj azután nem is történt. A főjegyző tovább olvasott egyhanguan, vontatottan. Egyesek már türelmetlenkedni is kezdtek.

— Hagyja abba az olvasást!

Kádas azonban szívós kitartással tovább olvasott és nemsokára letette az asztalra a nagy paksamétát. A jegyzőkönyv felolvasatott.

— Van valakinek észrevétele a jegyzőkönyv ellen? kérdezte a polgármester.

Senkinek eszébe sem jutott észrevételt tenni s így rátérhetett a közgyűlés a tárgysorozatra.

(Megszavazták a Westinghouse-gyár kedvezményeit.)

Lócs Rezső gazdasági tanácsnok állott fel ezután. Kezében zöld papirlapot tartott: a tanács javaslatát. Először referált a tanácsnok. Elmondta röviden az automobil-gyár alapításának történetét. Majd a tanács javaslatát olvasta fel. A tanács arra kéri a közgyűlést, szavazzon meg az Aradon létesítendő Westinghouse-gyár részére 800,000 korona A. csoportozatu részvény jegyzését, továbbá 7500 korona jegyzési kiadást, tizenöt évi községi adómentességet és négy katasztrális holdnyi ingyenterületet a vásártéren, a többi területre pedig 10 évre biztosítsa a részvénytársaságnak az opció jogot.

A törvényhatóság egyhangu helyesléssel fogadta el a tanács javaslatát. Majd Varjassy polgármester azt indítványozta, hogy a törvényhatósági bizottság július hó 18-ikán délután négy órakor tartson rendkívüli közgyűlést, a melyen névszerinti szavazással döntsön a terület átengedése fölött.

— Elfogadjuk! hangzott minden oldalról.

Somló Ármán dr. azonban más indítvány-
nyal állott elő. Előadta, hogy a januári közgyűlés határozatilag kimondotta, hogy a júliusi és augusztusi közgyűlésen fontosabb dolgot nem lehet tárgyalni. Minthogy pedig a gyáralapítás ügye fontos dolog, azt indítványozza, hogy a névszerinti szavazást a szeptemberi közgyűlésen ejtsék meg.

— Nem kell halasztás! kiáltott Lukácsy Lajos.

— Eláll! Eláll! hangzott Somló dr. felé a kiáltás.

Közben parázs láрма keletkezett, amely csak akkor csendesedett le, amikor Varjassy polgármester szólásra emelkedett. Kijelentette, hogy a Somló által említett közgyűlési határozat nem mondja ki, hogy júliusban és augusztusban egyáltalán nem tárgyalhatók fontosabb ügyek. Minthogy pedig az ügy sürgős, mert a kormány hozzájárulásának határideje az építkezések megkezdéséhez fűződik, kéri javaslatának elfogadását.

A városatyák tapsoltak, éljeneztek és elfogadták a polgármester javaslatát. Végül bejelentette a polgármester, hogy Kunz József egy mai beadványában annak kimondását kéri, hogy az építkezéseket a saját felelősségére a közgyűlési határozatnak a belügyminiszterium részéről való jóváhagyása előtt megkezdheti.

A törvényhatóság ehhez is hozzájárult s ezzel a közgyűlés véget ért.

A grófné pásztorórai.

Mi történt a szeparéban?

A huszárkapitány felesége.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 11.

A német erkölcsöket helyezi ismét erős világításba ez a pör, amely a *königsbergi* törvényszék előtt megindult.

Megjelenik Königsbergben egy *Japper* című szociáldemokrata élcslap. Két esztendővel ezelőtt napvilágot látott ebben az ujságban egy versike, amelynek ez volt a címe: *A Vénusz-hegy a Disz-téren.* Azok az orgiák voltak benne megénekelve, amelyek a Disz-téren lévő színházi vendéglő felső emeletein lejátszódnak.

A költemény írója egész kereken megmondotta, hogy a vendéglő chambre séparéinak igen gyakori vendége *Kaysertingh* gróf huszárkapitány felesége is. *A comtesse szerelmeskedik, mint egy bacchansnő és iszik, mint egy kefekötő.*

Pörre került a dolog. A tárgyaláson a gróf-

ró megesküdött az egy élő istenre, hogy soha egyedül a restaurantban nem volt. Mindig a férjével vagy a társalkodójával jelent ott meg csak. A főpincér megerősítette ezt az állítását és így a bíróság az élclap szerkesztőjét, *Veselin Gyulát*, két és fél évi fogságra ítélte.

Járvában ülte a büntetését, amikor jelentkezett egy kereskedő, aki elmondotta, hogy ő vele a grófné igenis egyedül mulatott külön-szobájában. Erre *Veselin Gyulát* szabadon bocsátották és pörét *újából fölvevették*.

A második tárgyalás ma kezdődött az elképzelhető legnagyobb érdeklődés mellett. A dolog érdemére egyelőre nem került a sor, mert a vádlott és védője a törvényszék elnökének, *Schubertnek* a személye ellen emeltek kifogást.

— *Schubert* — mondták — *annyira gyilóli a szociálistákat*, hogy nem képes elfogulatlanul itélkezni egy szociálista fölött.

Schwartz védő pedig így folytatta:

— *Schubert* ur már az első tárgyalás alkalmával is bebizonyította, hogy animozitással viseltetik védelemmel szemben. Akkor azt mondtotta, hogy *Kayserlingh* grófné a lakása ablakából integet le az utcára a férfiaknak, hogy *jöhetnek már föl hozzá*. *Schubert* ur erre azt válaszolta, hogy az az utca oly népes, hogy ott lehetetlen jeleket adni és azokat észrevenni.

Ezt a véleményét rádísputálta bírótársaira is, holott én beigazoltam, hogy a grófné ablakalatt a Kant tér teljesen néptelen, ott leg-főbb szerelmes párok turbékolhatnak.

A törvényszék, miután *Schubert* kijelentette, hogy ő ebben a pörben tud elfogulatlan lenni, elhatározta, hogy a vádlott és védő kifogásait elvetik.

Gyilkos háztulajdonos.

A tanító tragédiája.

A mulatozás vége.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, július 11.

Ma éjjel 2 óra után a budapesti Szuglóban feltűnést keltő gyilkosság történt. Egy jómódu háztulajdonos, foglalkozására nézve díjbirkózó, *Schild* Antal meggyilkolt egy fővárosi tanítót. Az eset részletei a következők:

A Hajcsár ut 24. szám alatti korcsmában együtt mulattak *Schild* Antal díjbirkózó, *Sági* András kenyérsütőmester, *Komócsay* Lajos kertész, *Bota* Ferenc pincér és *Major* Gábor fővárosi tanító, aki a suglóli elemi iskolánál volt alkalmazásban. A társaság nagyon is vidám volt, boroztak, pezsgőztek, azután budapesti szokás szerint összevesztek. Már a vendéglőben inzultáltak egymást, úgy hogy a vendéglős, miután már amugy is későre járt az idő, kitesékeltte őket. Az utcán még hangosabb lett a vita. Akkor ment arra az ellenőrből és két rendőrből álló őrsjárat, amely csendre intette a társaságot. A figyelmeztetés azonban nem használt.

Erre a rendőrök felszólították a társaságot, kövessék őket a rendőrszobába. Csendesen elindultak, de utközben újra összevesztek és *Schild* pofon ütötte *Majort*. *Major* Gábor erre botjával fejbe ütötte *Schildet*, aki erre, még mielőtt a rendőrök ebben megakadályozhatták volna, előkapta zsebkését és végig vágott vele *Major* arcán, aztán a kést eldobta. Borzasztó vágás volt, a sérült ember még néhány lépést tett előre, azután hangtalanul összeesett.

A rendőrök értesítették ugyan a mentőket, bár látták, hogy a sérült a halálal vivódik és néhány másodperc múlva meghalt. A telefonon értesített rendőrgyületről *Csiszár* központi ügye-

letes tisztviselő és *Rónai* Sándor rendőrorvos mentek a helyszínére, ezek *Majort* a járda mellett, az ujonnan épülő közúti villamos épület előtt tárt karokkal hanyatfekve találták. Kalapjának karimája is át volt vágva, az egész arcon keresztül, a halántéktól le a nyakon át 3 centiméter széles vágott seb húzódik. A kés a nyak ütőereit átvágta és azonnali, elvérzés által bekövetkezett halált okozott. A nyakon a seb annyira szétnyílt, hogy mutatóujjal bele lehetett nyulni. A véres dráma többi tagjait előállították a főkapitányságra. *Schild* itten tagadta, hogy ő követte el a gyilkosságot, azt állítja, nála nem is volt kés és a helyszínén talált kést nem ismeri.

A rendőrök és a tanuként kihallgatott *Sági* András és *Komócsay* Lajos azt vallják, hogy *Schild* ölte meg *Majort*. A központon *Schild* Antalt letartóztatták. A detektívek kimentek *Schild* családjához és megmutatták nekik a kést, melylyel *Schild* a gyilkosságot elkövette. *Schild*ék már tudtak a dologról és a kést nem ismerték meg, állítólag sohasem látták. *Schild* családos ember, felesége és 6 gyermeke van. A megölt ember 36 éves, 3 gyermek atyja, nagyon szegény viszonyok között élt.

A kasszakisasszony tragédiája.

Lélekkufárok kezében.

Megakadályozott embervásár.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, július 11.

A leánykereskedés egyik legszerencsétlenebb oldala a magyar társadalmi viszonyoknak. A hungara az egész világon ismert és keresett árucikk s a sok hazai és külföldi anket, tanácskozás ezt a rettenetes bajt eddig még gyökeresen orvosolni nem tudta. Csakugyan, nagyon nehéz dolog ez, hiszen a nemzetközi forgalomban a lelketlen üzereket figyelemmel kísérni alig lehet. De az már valóban szégyenletes dolog, hogy benn az országban semmit sem tudunk tenni, hogy ezt a gyalázatos embervásárt lehetetlenné tegyék.

Alább következik egy eset, mely tegnap és ma játszódott le *Temesvárott*. Egy szerencsétlen leány és két lelketlen lélekuzsorás a szereplői, s míg a szerencsétlen leánynak a meghurcoltatás minden szégyenén keresztül kellett mennie, addig az emberkufár vigan dolgozik már valahol és talán újabb tévedt nőket visz piacra.

Az eset részletei a következők:

Tegnap délelőtt egy asszony jelent meg a rendőrségen, hogy panaszt tegyen egy leány ellen, aki meglopta. *Geibler* Józsefnének hívják a derék nőt, Nagyváradra való s ott egy nyilvános ház tulajdonosnője. Azt panaszolta, hogy egy *Szücs* Mária nevű leánynyal jött Nagyváradról *Temesvárra*. Ezt a leányt, — szinte kérkedve diktálta ezt jegyzőkönyvbe *Kovácsi* rendőrfogalmazónak — ő négyszázötven koronáért eladta egy *temesvári* nyilvános ház tulajdonosának és most hozta el *Váradról*. Kétszáz koronát már felvett, a többi kétszázötven koronát pedig az áru szállításakor kellett volna megkapnia. A leány azonban utközben ellopta száz korona készpénzét, egy 110 koronáról szóló zálogcédláját és a józsefvárosi pályaudvaron a megérkezés pillanatában oldala mellől eltűnt.

A rendőrség erre keresni kezdte a leányt és csakhamar rá is akadtak. Megmotozták és körülbeül száz korona pénzt találtak nála, melyet a rendőrség elkobozott. Kihallgatásakor azt

vallotta, hogy ő kasszirón s a pénz az ő tulajdona. Vagy félórával ezelőtt vette fel a *temesvári* postatakarékpénztárnál. Ezt az állítását takarékpénztári könyvecskéjével igazolni is tudta. Elmondotta a szerencsétlen leány azt is, hogy *Geiblerné* azzal csábította őt magához, hogy *Temesvárott* egy kávéházban fogja elhelyezni, s minthogy éppen állás nélkül volt, szívesen fogadta el *Geiblerné* ajánlatát.

Csak a vonaton tudta meg *Geiblernétől*, hogy tulajdonképen hová viszik. Könyörgött, sirt, hogy ő nem adja oda magát erre az életre, mert tisztességes leány, — hiába való volt minden kérése. *Geiblerné* hallani sem akart róla, hogy lemondjon a 250 koronáról, amelyet az áru szállításakor még kapnia kellett. Így jöttek *Temesvárra*, ahol a pályaudvaron sikerült megszöknie.

A szegény leányt erre átkísérték az ügyészséghez, ahol újabb kihallgatása után azonban szabadlábra helyezték. A rendőrség most már az aljas lélekkereskedőt kezdte kutatni. Egy *temesvári* nyilvános házban meg is találták. Bevitték a rendőrségre, ahol hamis vád és leánykereskedés miatt le akarták tartóztatni, de ügyvédje, *Grossmann* Samu dr. közbenjárására sikerült az elvetemültnek szabadlábra jutni.

Szücs Mária ma reggel újból megjelent a rendőrségen, feljelentést tett kerítője ellen és miután pénzét, postatakarékpénztári könyvecskéjét, valamint holmiját megkapta, elutazott *Temesvárról*, ahol már évekkal ezelőtt hosszabb ideig volt pénztárosnő a gyárvárosi *Oroszlánfogadóban*, ahol tisztességes leánynak ismerték.

Az erkölcstelen szobaur.

Merénylet egy kislány ellen.

Az *Andrássy-tér* kosaras bácsija.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, július 11.

Az *Andrássy-tér* egyik sárgára meszelt bérházában ma délután néhány nagyszabásu pofon csattant el. A pofonoknak nemcsak az előzményei, de a folytatása is súlyos természetűek. A felpofozott fiatalember ugyanis gyalázatos merényletet követett el egy nyolc esztendőes kislány ellen, akinek apja első felháborodásában tetteles megtorlással élt. Tudósítónk a következőket jelenti az ügy részleteiről:

Az *'Andrássy-tér* egyik házában már hosszabb idő óta bérel lakást egy házaspár; a család szemefénye egyetlen kislányuk, aki nemrégiben érte el a nyolcadik életévét. Az élénk, csinos kislány most jár a harmadik elemibe. Apja, aki kereskedőember, nappal rendszerint az üzletben tartózkodik s a kis leány rendszeren édesanyjával van odahaza. Miután a háromszobás lakás a családfő anyagi viszonyaihoz mérten igen sokba kerül, ez nemrégiben elhatározta, hogy egy szobát albérletbe ad.

A hónapos szobát hirdető cédula után indulva, nemsokára jelentkezett is reflektáns a szobára. A harmincas évek felé járó nőtlen ember volt az illető, aki különben hivatalnok egyik aradi cégnél. A szobaur igen csendes ember volt s hamarosan megnyerte lakásadójának bizalmát azzal, hogy állandóan becézgette a kis leányt, aki nagy barátságot kötött vele. A szülők nem gondoltak semmi rosszra s így történhetett, hogy tegnap délután, mikor az apa az üzletben volt elfoglalva, az anya is eltávozott hazulról s magára hagyta a nyolcéves kis leányt.

A szobaur, aki éppen odahaza tartózkodott, ezt az alkalmat használta ki, hogy visszataszította tettét végrehajtsa. Behívta szobájába a leánykát, aki gyanútlanul be is ment. Alig került az ajtón belül, a szobaur belülről ráfordította az ajtóra a kulcsot s a leányka védekezése ellenére elkövette aljas tettét, *haldállal fenyegetvén* a kis leányt, ha szüleinek bármit is elárul. A gyermek nem is meri szólni. Ma délután azonban heves rosszullet fogta el s anyja faggatására elmondotta a történetet. A megrémült anya azonnal hazahívatta a férjét, aki megdöbbenve hallgatta végig a felháborító esetet.

Kisvártatva hazaérkezett a szobaur is. Alig tette szonban a lábát a szobába, a felbőszült apa reárohant és a szó szoros értelmében *kifozta a lakásból*. Ezután a rendőrségre sietett, hogy feljelentse a galád merénylőt. Később azonban, nehogy nyilvános botrány legyen a dologból, visszavonta a feljelentést. A szobaur tehát a pofonokat leszámítva ép bőrrel menekül, mivel a családra való tekintettel még csak nem is lehet nyilvánosan pellengérré állítani, nehogy a család neve is nyilvánosságra kerüljön.

Marakodás.

Koalíciósok egymás ellen.

A pártfegyelem kötelez.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 11.

A Tisza István-féle államvasuti kiutalások és *Fejérváry Géza* báró nyugdíj-ügye ma ismét alkalmat adtak annak az „egyetértésnek” megnyilvánulására, amely a koalíciót kormányzata óta jellemzi. A 48-as párt a kormány nyílt és diszkrét fölvilágosításai után már belenyugodott abba, hogy a Tisza- és a Fejérváry-kabinetek egy hajszálának sem szabad meggömbölnie és a vádáláhelyezés is csak a koalíciós képviselők programbeszédeiben és a kormányt támogató sajtó hasábjain marad. A néppárti honatyák egyike-másika azonban egyre kellemetlenkedik a kormánynak és példás megtorlást kér, holott jól tudják, hogy ilyet a paktum nem enged és a parlament keresztül nem vihet. A néppárti olcsó népszerűség hajhászás azután heves összetűzésekre vezet a függetlenségi párt tagjaival, akik ilyenkor formálisan kitessekelik a felelősség nélkül handa-bandázó néppártiakat.

A multban már többször lejátszódott jelenetekhez hasonlóak voltak a képviselőház mai ülése alatt is, amint arról az alábbi távirati tudósításban számolunk:

Az 1904. évi zárszámadások mai tárgyalása során *Hencz Károly* felszólalt és követelte, hogy a képviselőház bélyegezze meg *Tisza István* gróf és *Hieronymy Károly* eljárását, ha már nem helyezheti őket vád alá. Beszéde folyamán élesen megtámadta a 48-as pártot, mire *Buza Barna* visszautasította *Hencz* szemrehányásait. *Buza* beszéde közben lépett a terembe *Zichy Aladár* gróf, a néppárti miniszter, akinek láttára *Sümegei Vilmos* fölkiáltott:

— Tegye meg *Zichy Aladár* a megbélyegző indítványt *Hencz* helyett, akkor mindnyájan vállaljuk a felelősséget!

Hédervári Lehel pedig azt kiáltotta:

— A néppárt állandóan két lélek szerint cselekszik. A *Hencz-Rakovszky* lélek szerint és a *Zichy-lélek* szerint.

Az ülés szünete alatt is nagy hullámokat vetett a volt kormányok ügye. A leghangosabb *Nagy György* volt.

— Követelem — mondotta — a Fejérváry-kormány vád alá helyezését. Ha loptak, bűnhődjenek. Akkor, mikor rámáshunk a kis szolgabírókra, ne engedjük futni a nagy tolvajokat. Én nem törődöm senkivel és semmivel és nem engedem a meggyőződésemet elfojtani.

Hirtenstein Lajos is tüzelt a kormány lagymatagsága ellen, *Halász Lajos* pedig azzal érvelt, hogy nem koalíciós, hanem függetlenségi programmal választották meg.

Csizmadia Endre és *Keszits* Antal azzal igyekeztek a heveskedőket csillapítani, hogy a pártfegyelem mindenkit kötelez és akiknek ez nem tetszik, azok lépjenek ki a koalícióból. *Sümegei Vilmos* erre azt válaszolta:

— A néppárt lépjen ki belőle!

Hédervári Lehel is nagyon hevesen kikelt a néppárt ellen és azt mondta:

— Amit nekünk így keserű pirulaként le kell nyelnünk, azt a néppárt véres kard gyanánt hordozza az országban. Odáig jutottunk, hogy ha a néppárt indítványt tesz az önálló magyar hadsereg érdekében, nekünk a kormány iránti hűség kedvéért az indítvány ellen kellene szavaznunk. A néppárt jól kihasználja ellenünk a helyzetet. Most ők a hazafiak és ők megágyazzák jövőnket a mi rovásunkra.

— Tisztességtelen verseny, amit a néppárt csinál, — harsogja *Halász Lajos*.

A vita hevében érkezett a csoporthoz *Justh Gyula*.

— Azt mondják, — vette most át a szót *Justh*, — hogy nincsen élet a magyar parlamentben. Pedig tessék csak nézni, hogy tudnak hevülni a honatyák az utolsó ülésen is.

Keszits Antal azzal csillapítja a fölhevült kedélyeket, hogy a vád alá helyezési indítvány elejtése benne van a paktumban.

Az elnöki csengő azután véget vetett az élénk diskuszióknak és a képviselők besiettek az ülésterembe.

Arad Kossuth-szobra.

Az új pályázat.

Szombaton döntenek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 11.

A Kossuth szobor pályázat ügye ismét aktuálissá vált. Rohamosan közeledünk ahhoz az időhöz, amikor véglegesen eldőlt, hogy a pályázó művészek közül melyiknek a műve fogja örök időkre díszíteni a városház előtti teret. A zsűrinek most jóval könnyebb munkája lesz, mert a pályázat tudvalevőleg zárt, s azon csupán az a három szobrászművész vesz részt, aki a multkor szoborpályázaton díjat nyert.

Ma már a művészek is megjöttek, akik közül *Kallós Ede* és *Margó Ede* a reggeli személyvonattal, *Horvai János* pedig az esti gyorsvonattal érkezett Aradra. Régi jó művész szerkesztés szerint csak tegnap készültek el végleg a pályaművekkel s így a minták is csak ma érkezhettek meg, szóval az utolsó pillanatban.

— Már mi csak ilyenek vagyunk — mentegetődzött *Margó Ede*. — Mikor már a kocsin és utban van a minta a vasut felé, még akkor is találunk rajta javítani, igazítani valót.

A művészeknek, mint rendszeresen, most is sok gondot okozott a szállítás. Mindegyik félti a maga gipszből készült művét, mert ragasztgatni, foltozgatni egyik sem szeret. Mennyi szenvedés, aggodalom, méreg és gond környékezi a szegény pályázó művészt, aki féltő gondtal veszi körül azt a kiformált gipszdarabot, amelytől egy csomó babér és csengő arany függ.

S mindemellett kicsibe mult, hogy a pályaművek egy kivételével le nem maradtak a pályázatról. Hogy Aradon néhány nap mulva ismét összeülhet a zsűri itéikezni elevenek és holtak felett, abban nagy érdeme van a budapesti keleti pályaudvar állomásfőnökének. Ez a derék uriember ugy *Margó Edének*, mint *Horvai Jánosnak* hosszú utánjárásra megengedte, hogy száz kilónál nehezebb ládákat podgyásként szállíthassák Aradra. Az állomásfőnök e tényével átlépte ugyan a forgalmi szabályzat rideg paragrafusait, de hát mit nem tenne meg az ember, ha a művészet nevében kérlek?

A pályaművek tehát a nap folyamán mind megérkeztek. *Kallós Edének* és *Margó Edének* szerencsésük volt. Az ő munkájoknak semmi baja sem történt, s ma már hozzá is fogtak a minták felállításához a *Weitzer János-utcai* polgári fiú iskola dísztermében. Szegény *Horvai János* azonban ma még nyugtalanul fogja tölteni az éjt, mert nem kapta ki a vasutról a mintát tartalmazó ládát. Vacsora közben többször kitért erre a nyomasztó körülményre, s felsóhajtott:

— Szállítás közben leesett az egyik párna! Hej, az a párna!

A szobrok mintáihoz bejutni természetesen teljes lehetetlenség volt. *Schwarz Zsiga* kiadta az utasítást:

— Senki az ajtón se be, se ki! — s a művészek ugyancsak buzgón követték a szigorú parancsot. Egész nap zárt ajtók mellett dolgoztak s nehogy valaki a szomszéd háztetőről bepillanthasson a boszorkánykonyhába, hatalmas, széles fehér lepellet borították be a díszterem öt terjedelmes ablakát. Igaz, hogy ez a *felső világitás* szent nevében történt, de az újságírónak már meg van az a gyengéje, hogy mindenki gyanus előtte, aki él.

Szóval a pályaművekhez idegent nem engedtek be s ha valahogy át is lehetett volna lépni a falakon, legfeljebb félig összerakott mintákat láthatott volna az ember. Talán holnap...

Az újabb pályázatot egyebek között az a veszély is fenyegette, hogy Pesten, a műcsarnokban állítják ki a mintákat. Az aradi közönség mindenesetre elesett volna ekkor az összehasonlítás lehetőségétől, míg így a zsűri tagok esnek el néhány alaposan megindokolható budapesti görbe naptól. Végül azonban győzött a lokál patriotizmus s így vasárnap mindenki sajtószemüleg győződhetik meg arról, helyesen ítélte a zsűri, vagy sem?

Egy és más azonban a nagy titokzatosság dacára is kiszivárgott. Ugy tudjuk, hogy két mintát a megengedettnél nagyobb arányban készítettek el a művészek, ami bizonyára emelni fogja műveik hatását a harmadik rovására. De nem akarunk elébe vágni a dolgok folyásának, bizva a zsűri döntésében, amely a három jó közül bizonyára megtalálja a legjobbat.

A zsűri *július 13-án*, szombaton délután fog végleg dönteni a Kossuth-szobor pályázat sorsa felett. Délután a sajtó, vasárnaptól kezdve pedig a közönség is megtekintheti a mintákat.

Szombat este a „Jó pásztorban” a kivitel-lel megbízott művész tiszteletére társas va-

mő megesküdt az egy élő istenre, hogy soha egyedül a restaurantban nem volt. Mindig a férjével vagy a társalkodónéjával jelent ott meg csak. A főpincér megerősítette ezt az állítását és így a bíróság az élcslap szerkesztőjét, *Veselin Gyulát, két és fél évi fogságra ítélte.*

Javában ülte a büntetését, amikor jelentkezett egy kereskedő, aki elmondotta, hogy ő vele a grófné igenis egyedül mulatott külön-szobában. Erre Veselin Gyulát szabadon bocsátották és pörét *újól fölvetették.*

A második tárgyalás ma kezdődött az elképzelhető legnagyobb érdeklődés mellett. A dolog érdemére egyelőre nem került a sor, mert a vádlott és védője a törvényszék elnökének, Schubertnek a személye ellen emeltek kifogást.

— Schubert — mondták — *annyira gyűlöli a szociálistákat, hogy nem képes elfogulatlanul ítélni egy szociálista fölött.*

Schwartz védő pedig így folytatta:

— Schubert ur már az első tárgyalás alkalmával is bebizonyította, hogy animozitással viseltetik védecemmel szemben. Akkor azt mondtotta, hogy *Kayserlingh* grófné a lakása ablakából integet le az utcára a férfiaknak, hogy *jöhettek már föl hozzá.* Schubert ur erre azt válaszolta, hogy az az utca oly népes, hogy ott lehetetlen jeleket adni és azokat észrevenni.

Ezt a véleményét rádísputálta bírótársaira is, holott én beigazoltam, hogy a grófné ablakai alatt a Kant tér teljesen néptelen, ott *legfőbb szerelmes párok turbékolhatnak.*

A törvényszék, miután Schubert kijelentette, hogy ő ebben a pörben tud elfogulatlan lenni, elhatározta, hogy a vádlott és védő kifogásait elvetik.

Gyilkos háztulajdonos.

A tanító tragédiája.

A mulatozás vége.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, július 11.

Ma éjjel 2 óra után a budapesti Szuglóban feltűnést keltő gyilkosság történt. Egy jómódu háztulajdonos, foglalkozására nézve díjbirkózó, *Schild* Antal meggyilkolt egy fővárosi tanítót. Az eset részletei a következők:

A Hajcsár ut 24. szám alatti korcsmában együtt mulattak *Schild* Antal díjbirkózó, *Sági* András kenyérsütőmester, *Komócsay* Lajos kertész, *Bota* Ferenc pincér és *Major* Gábor fővárosi tanító, aki a szugló elemi iskolánál volt alkalmazásban. A társaság nagyon is vidám volt, boroztak, pezsgöztek, azután budapesti szokás szerint összeveszttek. Már a vendéglőben inzultáltak egymást, úgy hogy a vendéglős, miután már amugy is későre járt az idő, kites sékelte őket. Az utcán még hangosabb lett a vita. Akkor ment arra az ellenőrből és két rendőrből álló őrző, amely csendre intette a társaságot. A figyelmeztetés azonban nem használt.

Erre a rendőrök felszólították a társaságot, kövessék őket a rendőrszobába. Csendesen elindultak, de utközben újra összeveszttek és *Schild* pofon ütötte *Majort*. *Major* Gábor erre botjával fejbe ütötte *Schildet*, aki erre, még mielőtt a rendőrök ebben megakadályozhatták volna, előkapta zsebkését és *végig vágott vele Major arcán*, aztán a kést eldobta. Borzasztó vágás volt, a sérült ember még néhány lépést tett előre, azután *hangtalanul összeesett.*

A rendőrök értesítették ugyan a mentőket, bár látták, hogy a sérült a halálal vivódik és néhány másodperc múlva meghalt. A telefonon értesített rendőrgyeletről *Csiszár* központi ügye-

letes tisztviselő és *Rónai* Sándor rendőrorvos mentek a helyszínére, ezek *Majort* a járda mellett, az ujonnan épülő közuti villamos épület előtt tárt karokkal hanyatfekve találták. Kalapjának karimája is át volt vágva, az egész arcon keresztül, a halántéktól le a nyakon át 3 centiméter széles vágott seb húzódik. A kés a nyak ütőereit átvágta és azonnali, elvérzés által bekövetkezett halált okozott. A nyakon a seb annyira szétnyílt, hogy mutatóujjal bele lehetett nyulni. A véres dráma többi tagjait előállították a főkapitányságra. *Schild* itten *tagadta, hogy ő követte el a gyilkosságot*, azt állítja, nála nem is volt kés és a helyszínén talált kést nem ismeri.

A rendőrök és a tanuként kihallgatott *Sági* András és *Komócsay* Lajos azt vallják, hogy *Schild* ölte meg *Majort*. A központon *Schild* Antalt letartóztatták. A detektívek kimentek *Schild* családjához és megmutatták nekik a kést, melylyel *Schild* a gyilkosságot elkövette. *Schildék* már tudtak a dologról és a kést nem ismerték meg, állítólag sohasem látták. *Schild* családos ember, felesége és 6 gyermeke van. A megölt ember 36 éves, 3 gyermek atyja, nagyon szegény viszonyok között élt.

A kasszakisasszony tragédiája.

Lélekkufárok kezében.

Megakadályozott embervásár.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, július 11.

A leánykereskedés egyik legszerencsétlenebb oldala a magyar társadalmi viszonyoknak. A hungara az egész világon ismert és keresett árucikk s a sok hazai és külföldi ankét, tanácskozás ezt a rettenetes bajt eddig még gyökeresen orvosolni nem tudta. Csakugyan, nagyon nehéz dolog ez, hiszen a nemzetközi forgalomban a lelketlen üzéreket figyelemmel kísérni alig lehet. De az már valóban szégyenletes dolog, hogy benn az országban semmit sem tudunk tenni, hogy ezt a gyalázatos embervásárt lehetetlenné tegyük.

Alább következik egy eset, mely tegnap és ma játszódott le *Temesvárott*. Egy szerencsétlen leány és két lelketlen lélekuzsorás a szereplői, s míg a szerencsétlen leánynak a meghurcoltatás minden szégyenén keresztül kellett mennie, addig az emberkufár vigan dolgozik már valahol és talán újabb tévedt nőket visz piacra.

Az eset részletei a következők:

Tegnap délelőtt egy asszony jelent meg a rendőrségen, hogy panaszt tegyen egy leány ellen, aki meglopta. *Geibler* Józsefnének hívják a derék nőt, Nagyváradra való s ott egy nyilvános ház tulajdonosnője. Azt panasolta, hogy egy *Szilcs* Mária nevű leánynyal jött Nagyváradról *Temesvárra*. Ezt a leányt, — szinte kérkedve diktálta ezt jegyzőkönyvbe *Kovácsi* rendőrfogalmazónak — *ő négyszázötven koronáért eladta* egy temesvári nyilvános ház tulajdonosának és most hozta el Váradról. Kétszáz koronát már felvett, a többi kétszázötven koronát pedig az áru szállításakor kellett volna megkapnia. A leány azonban utközben ellopta száz korona készpénzét, egy 110 koronáról szóló zálogcéduláját és a józsefvárosi pályaudvaron a megérkezés pillanatában oldala mellől eltűnt.

A rendőrség erre keresni kezdte a leányt és csakhamar rá is akadtak. Megmotozták és körülbelül száz korona pénzt találtak nála, melyet a rendőrség elkobozott. Kihallgatásakor azt

vallotta, hogy ő kasszirnő s a pénz az ő tulajdona. Vagy félórával ezelőtt vette fel a temesvári postatakarékpénztárnál. Ezt az állítását takarékpénztári könyvecskéjével igazolni is tudta. Elmondotta a szerencsétlen leány azt is, hogy *Geiblerné* azzal csábította őt magához, hogy *Temesvárott* egy kávéházban fogja elhelyezni, s minthogy éppen állás nélkül volt, szívesen fogadta el *Geiblerné* ajánlatát.

Csak a vonaton tudta meg *Geiblernétől*, hogy tulajdonképen hová viszik. Könyörgött, sirt, hogy ő nem adja oda magát erre az életre, mert tisztességes leány, — hiába való volt minden kérése. *Geiblerné* hallani sem akart róla, hogy lemondjon a 250 koronáról, amelyet az áru szállításakor még kapnia kellett. Így jöttek *Temesvárra*, ahol a pályaudvaron sikerült megszöknie.

A szegény leányt erre átkísérték az ügyészséghez, ahol újabb kihallgatása után azonban szabadlábra helyezték. A rendőrség most már az aljas lélekkereskedőt kezdte kutatni. Egy temesvári nyilvános házban meg is találták. Bevitték a rendőrségre, ahol hamis vád és leánykereskedés miatt le akarták tartóztatni, de ügyvédje, *Grossmann* Samu dr. közbenjárására sikerült az elvetemültnek szabadlábra jutni.

Szilcs Mária ma reggel újól megjelent a rendőrségen, feljelentést tett kerítője ellen és miután pénzét, postatakarékpénztári könyvecskéjét, valamint holmiját megkapta, elutazott *Temesvárról*, ahol már évekkal ezelőtt hosszabb ideig volt pénztárosnő a gyárvárosi Oroszlánfogadóban, ahol tisztességes leánynak ismerték.

Az erkölcsstelen szobaur.

Merénylet egy kislány ellen.

Az Andrassy-tér kosaras bácsija.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 11.

Az Andrassy-tér egyik sárgára meszelt bérházában ma délután néhány nagyszabásu pofon csattant el. A pofonoknak nemcsak az előzményei, de a folytatása is súlyos természetűek. A felpofozott fiatalember ugyanis gyalázatos merényletet követett el egy nyolc esztendőes kislány ellen, akinek apja első felháborodásában tettelegesen megtorlással élt. Tudósítónk a következőket jelenti az ügy részleteiről:

Az 'Andrassy-tér egyik házában már hosszabb idő óta bérel lakást egy házaspár; a család szemefénye egyetlen kislányuk, aki nemrégiben érte el a nyolcadik életévét. Az élénk, csinos kislány most jár a harmadik elemibe. Apja, aki kereskedőember, nappal rendszerint az üzletben tartózkodik s a kis leány rendszeren édesanyjával van odahaza. Miután a háromszobás lakás a családfő anyagi viszonyaihoz mérten igen sokba kerül, ez nemrégiben elhatározta, hogy egy szobát albérletbe ad.

A hónapos szobát hirdető cédula után indulva, nemsokára jelentkezett is reflektáns a szobára. A harmincas évek felé járó nőtlen ember volt az illető, aki különben hivatalnok egyik aradi cégnél. A szobaur igen csendes ember volt s hamarosan megnyerte lakásadójának bizalmát azzal, hogy állandóan becézgette a kis leányt, aki nagy barátságot kötött vele. A szülők nem gondoltak semmi rosszra s így történhetett, hogy tegnap délután, mikor az apa az üzletben volt elfoglalva, az anya is eltávozott hazulról s magára hagyta a nyolcéves kis leányt.

A szobaur, aki éppen odahaza tartózkodott, ezt az alkalmat használta ki, hogy visszataszító tettét végrehajtsa. Behívta szobájába a leánykát, aki gyanútlanul be is ment. Alig került az ajtón belül, a szobaur belülről ráfordította az ajtóra a kulcsot s a leánya védekezése ellenére elkövette aljas tettét, *halállal fenyegetvén* a kis leányt, ha szüleinek bármit is elárul. A gyermek nem is mert szólni. Ma délután azonban heves rosszullet fogta el s anyja faggatására elmondotta a történeteket. A megrémült anya azonnal hazahívatta a férjét, aki megdöbbenve hallgatta végig a felháborító esetet.

Kisvártatva hazaérkezett a szobaur is. Alig tette azonban a lábát a szobába, a felbőszült apa reárohant és a szó szoros értelmében *kifosztotta a lakásból*. Ezután a rendőrségre sietett, hogy feljelentse a galád merénylet. Később azonban, nehogy nyilvános botrány legyen a dologból, visszavonta a feljelentést. A szobaur tehát a pofonokat leszámítva ép bőrrel menekül, mivel a családra való tekintettel még csak nem is lehet nyilvánosan pellengérré állítani, nehogy a család neve is nyilvánosságra kerüljön.

Marakodás.

Koalíciók egymás ellen.

A pártfegyelem kötelez.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 11.

A Tisza István-féle államvasuti kiutalások és *Fejérváry Géza* báró nyugdíj-ügye ma ismét alkalmat adtak annak az „egyetértésnek” megnyilvánulására, amely a koalíciót kormányzata óta jellemzi. A 48-as párt a kormány nyílt és diszkrét fölvilágosításai után már belenyugodott abba, hogy a Tisza- és a Fejérváry-kabinetek egy hajszálának sem szabad meggömbölnie és a vádalahelyezés is csak a koalíciós képviselők progambeszédeiben és a kormányt támogató sajtó hasábjain marad. A néppárti honatyák egyike-másika azonban egyre kellemetlenkedik a kormánynak és példás megtorlást kér, holott jól tudják, hogy ilyet a paktum nem enged és a parlament keresztül nem vihet. A néppárti olcsó népszerűség hajhász azután heves összetűzésekre vezet a függetlenségi párt tagjaival, akik ilyenkor formálisan kitesséklik a felelősség nélkül handa-bandázó néppártiakat.

A múltban már többször lejátszódott jelenetekhez hasonlók voltak a képviselőház mai ülése alatt is, amint arról az alábbi távirati tudósításban beszámolunk:

Az 1904. évi zárszámadások mai tárgyalása során *Hencz Károly* felszólalt és követelte, hogy a képviselőház bélyegezze meg *Tisza István* gróf és *Hieronymus Károly* eljárását, ha már nem helyezheti őket vád alá. Beszéde folyamán élesen megtámadta a 48-as pártot, mire *Buza Barna* visszautasította *Hencz* szemrehányásait. *Buza* beszéde közben lépett a terembe *Zichy Aladár* gróf, a néppárti miniszter, akinek láttára *Sümegei Vilmos* fölkiáltott:

— Tegye meg *Zichy Aladár* a megbélyegző indítványt *Hencz* helyett, akkor mindnyájan vállaljuk a felelősséget!

Hédervári Lehel pedig azt kiáltotta:

— A néppárt állandóan két lélek szerint cselekszik. A *Hencz-Rakovszky* lélek szerint és a *Zichy-lélek* szerint.

Az ülés szünete alatt is nagy hullámokat vetett a volt kormányok ügye. A lehangosabb *Nagy György* volt.

— Követelem — mondotta — a Fejérváry-kormány vád alá helyezését. Ha loptak, bűnhődjenek. Akkor, mikor rámásunk a kis szolgabírókra, ne engedjük futni a nagy tolvajokat. Én nem törődöm senkivel és semmivel és nem engedem a meggyőződésemet elfojtani.

Hirtenstein Lajos is tüzelt a kormány lagymatagsága ellen, *Halász Lajos* pedig azzal érvelt, hogy nem koalíciós, hanem függetlenségi programmal választották meg.

Csizmadia Endre és *Keszits Antal* azzal igyekeztek a heveskedőket csillapítani, hogy a pártfegyelem mindenkit kötelez és akiknek ez nem tetszik, azok lépjenek ki a koalícióból. *Sümegei Vilmos* erre azt válaszolta:

— A néppárt lépjen ki belőle!

Hédervári Lehel is nagyon hevesen kikelt a néppárt ellen és azt mondta:

— Amit nekünk így keserű pirulaként le kell nyelnünk, azt a néppárt véres kard gyanánt hordozza az országban. Odáig jutottunk, hogy ha a néppárt indítványt tesz az önálló magyar hadsereg érdekében, nekünk a kormány iránti hűség kedvéért az indítvány ellen kellene szavaznunk. A néppárt jól kihasználja ellenünk a helyzetet. Most ők a hazafiak és ők megágyazzák jövőnket a mi rovásunkra.

— Tisztességtelen verseny, amit a néppárt csinál, — harsogja *Halász Lajos*.

A vita hevében érkezett a csoporthoz *Justh Gyula*.

— Azt mondják, — vette most át a szót *Justh*, — hogy nincsen élet a magyar parlamentben. Pedig tessék csak nézni, hogy tudnak hevülni a honatyák az utolsó ülésen is.

Keszits Antal azzal csillapítja a fölhevült kedélyeket, hogy a vád alá helyezési indítvány elejtése benne van a paktumban.

Az elnöki csengő azután véget vetett az élénk diskusszióknak és a képviselők besiettek az ülésterembe.

Arad Kossuth-szobra.

Az új pályázat.

Szombaton döntenek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 11.

A Kossuth-szobor pályázat ügye ismét aktuálissá vált. Rohamosan közeledünk ahhoz az időhöz, amikor véglegesen eldől, hogy a pályázó művészek közül melyiknek a műve fogja örök időkre diszíteni a városház előtti teret. A zsűrinek most jóval könnyebb munkája lesz, mert a pályázat tudvalevőleg zárt, s azon csupán az a három szobrászművész vesz részt, aki a multkori szoborpályázaton díjat nyert.

Ma már a művészek is megjöttek, akik közül *Kallós Ede* és *Margó Ede* a reggeli személyvonattal, *Horvai János* pedig az esti gyorsvonattal érkezett Aradra. Régi jó művész szokás szerint csak tegnap készültek el végleg a pályaművekkel s így a minták is csak ma érkezhettek meg, szóval az utolsó pillanatban.

— Már mi csak ilyenek vagyunk — mentegetődzött *Margó Ede*. — Mikor már a kocsin és utban van a minta a vasut felé, még akkor is találunk rajta javítani, igazítani valót.

A művészeknek, mint rendesen, most is sok gondot okozott a szállítás. Mindegyik félti a maga gipszből készült művét, mert ragasztgatni, foltozgatni egyik sem szeret. Mennyi szenvedés, aggodalom, méreg és gond környékezi a szegény pályázó művészt, aki féltő gondal veszi körül azt a kiformált gipszdarabot, amelytől egy csomó babér és csengő arany függ.

S mindemellett kicsibe mult, hogy a pályaművek egy kivételével le nem maradtak a pályázatról. Hogy Aradon néhány nap mulva ismét összeülhet a zsűri itélkezni elevenek és holtak felett, abban nagy érdeme van a budapesti keleti pályaudvar állomásfőnökének. Ez a derék uriember úgy *Margó Edének*, mint *Horvai Jánosnak* hosszú utánjárásra megengedte, hogy száz kilónál nehezebb ládáikat podgyásként szállíthassák Aradra. Az állomásfőnök e tényével átlépte ugyan a forgalmi szabályzat rideg paragrafusait, de hát mit nem tenne meg az ember, ha a művészet nevében kéri?

A pályaművek tehát a nap folyamán mind megérkeztek. *Kallós Edének* és *Margó Edének* szerencsésük volt. Az ő munkájoknak semmi baja sem történt, s ma már hozzá is fogtak a minták felállításához a *Weitzer János-utcai* polgári fiú iskola dísztermében. Szegény *Horvai János* azonban ma még nyugtalanul fogja tölteni az éjt, mert nem kapta ki a vasutról a mintát tartalmazó ládát. Vacsora közben többször kitért erre a nyomasztó körülményre, s felsóhajtott:

— Szállítás közben leesett az egyik párna! Hej, az a párna!

A szobrok mintáihoz bejutni természetesen teljes lehetetlenség volt. *Schwara Zsiga* kiadta az utasítást:

— Senki az ajtón se be, se ki! — s a művészek ugyancsak buzgón követték a szigorú parancsot. Egész nap zárt ajtók mellett dolgoztak s nehogy valaki a szomszéd háztetőről bepillanthasson a boszorkánykonyhába, hatalmas, széles fehér lepellel borították be a díszterem öt terjedelmes ablakát. Igaz, hogy ez a *felső világitás* szent nevében történt, de az újságírónak már meg van az a gyengéje, hogy mindenki gyanus előtte, aki él.

Szóval a pályaművekhez idegent nem engedtek be s ha valahogy át is lehetett volna lépni a falakon, legfeljebb félig összerakott mintákat láthatott volna az ember. Talán holnap...

Az újabb pályázatot egyebek között az a veszély is fenyegette, hogy Pesten, a műcsarnokban állítják ki a mintákat. Az aradi közönség mindenestre elesett volna ekkor az összehasonlítás lehetőségétől, míg így a zsűri tagok esnek el néhány alaposan megindokolható budapesti görbe naptól. Végül azonban győzött a lokál patriotizmus s így vasárnap mindenki sajtószemüleg győződhetik meg arról, helyesen ítélte a zsűri, vagy sem?

Egy és más azonban a nagy titokzatosság dacára is kiszivárgott. Ugy tudjuk, hogy két mintát a megengedettnél nagyobb arányban készítettek el a művészek, ami bizonyára emelni fogja műveik hatását a harmadik rovására. De nem akarunk elébe vágni a dolgok folyásának, bizva a zsűri döntésében, amely a három jó közül bizonyára megtalálja a legjobbat.

A zsűri július 13-án, szombaton délután fog végleg dönteni a Kossuth-szobor pályázat sorsa felett. Délután a sajtó, vasárnaptól kezdve pedig a közönség is megtekintheti a mintákat.

Szombat este a „Jó pásztorban” a kivétel nélkül megbízott művész tiszteletére társas va-

csora lesz, amelyen a zsűrin kívül a Kossuth-asztaltársaság összes tagjai jelen lesznek.

— Ezennel már most meghívjuk erre a vacsorára a művész urakat — jelentette ki Nagy Kálmán ma este. — Remélem, ekvellenél megjelennek.

Az elnök szíves meghívását nagy csenddel fogadták. Végül Horvai szólalt meg:

— Azt hiszem, Kálmán bácsi, csak a pályanyertes lesz ott. Mert mi, ha elbukunk, — megszökünk Aradról.

A francia légió aradi katonája.

Egy tanító kalandjai Afrikában.

Szudántól — Aradig.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 11.

Az Arad csanádi vasutak szolgálatában rövid idő óta egy igen érdekes fiatalember van. Néhány héttel ezelőtt érkezett Aradra s a francia légionáriusok kopott egyenruhája volt rajta, jelölül annak, hogy a francia armádia e világszerte ismert és hírhedt gyűlevész hadseregében kóborolta be a világot. A fiatalember, aki különben három év előtt még segédtanító volt egy dunántúli fürdőhelyen, igen intelligens ember, akit a meggazdagodás vágya vezérelt azon kétségbeesett existenciák közé, akik rendszerint a büntető igazságszolgáltatás elől menekülnek abba a földi pokolba, aminek neve röviden: a francia idegen légió.

Több mint két évig állott Franciaország szolgálatában s ez alatt számtalan hajmeresztő kalandban volt része, amelyeket naplója alapján részletesen meg fog írni.

A kalandos multu fiatal embert ma felkereste az Aradi Közlöny egyik munkatársa, aki a hevénnyében elmondottak közül az alábbi érdekességeket jegyezte fel.

Csábítás az idegen légióba.

Az alig huszonnégyéves, de emellett máris rendkívül kalandos életű fiatalembert Pruzsinszky Istvánnak hívják. Pancsován született s az elemi iskolák elvégzése után az ottani tanítóképzésbe adták. Három évfolyamot végig is hallgatott, ekkor azonban meghaltak a szülei, s félbe kellett hagynia tanulmányait. Sokat hányódott mindenfelé, míg végre 1904-ben Balaton Boglárán segédtanítói állást kapott.

Itt ismerkedett meg Lamartinier, Péterrel, a budapesti francia főkonzulátus tisztviselőjével, aki addig beszélt azokról az aranyhegyekről, amelyeket, mint a francia idegen légió katonája szerezhet, hogy a sokat hányatott fiatal ember végre rászánta magát, s Lamartinier pénzén kiutazott Nanciba. Itt a katonai őrszemnél jelentkezett, aki a sorozó bizottság elé vitte, amely alapos vizsgálat után kimondta a „bont”, amely ami „tauglich”-unoknak az al teregója.

Mihelyt kimondták a nagy jelentőségű szót, amelyet oly sokan hiába várnak, rögtön elébe tették a szerződést, amelyet habozás nélkül alá írt, s ezzel öt évre tagjává lett a francia hadseregnek. Nanciból a leggyorsabb vonaton Marseillebe vitték a bevált legényeket, akiknek már itt is bő alkalmuk volt kiábrándulni a francia idegen légió katonáinak gyöngyéletéből. 48 óra múlva begyömöszölték őket a Brussie nevű hajóra, amely három napig haladt a viharos tengeren, míg az afrikai partokra ért.

Mikor a Brussie Oránban kikötött, egy század légionárius már ott várakozott a parton,

hogy a legujabb európai szállítmányt átvegye. A bizalom nem igen van kifejlődve a francia hadseregben, mert a mint az utolsó jövevény is a szárazföldre ért, az egész század körül fogta az ujonnan érkezett bajtársakat s mintha gonosztevők volnának, úgy cipelték fel őket az oráni fellegvárba.

Pruzsinszkyt a Sidi bel Abbesben állomásozó ezredhez osztották be, ahova négy napi gyalogolás után értek el, s ahol a kellő pihenés után az új embereket beosztották az ezredhez. Ezután az ezredes megismerkedett az új emberekkel. Akár valami szalonban, úgy mutogatták be névszerint az embereket, akikkel egymásután kezét fogott az ezredes s szintén bemutatta magát.

A volt főhadnagy intelmei.

Az aktus után széteszlott a tömeg, mire Pruzsinszky meglepetéssel hallotta, amint valami honfitársa kiabálja:

— Hej! van e köztetek magyar?

Pruzsinszky a kiabáló alakhoz megy s bemutatja magát. Amaz kedélyesen belecsap a tenyerébe s vidáman szól:

— M. Béla, volt ulános főhadnagy vagyok!

— Aztán elkomorult az arca s atyailag kezdte feddeni Pruzsinszkyt.

— Hallod e, minek jöttél ide? Rettenetes dolgokat fogsz itt átélni. Még a kutyánál is rosszabb itt az ember. Mindenekelőtt pedig óva intelek a saját bajtársaidtól. Idegenekkel ne igen állj szóba, különösen, ha kedveskedni akarnak neked. Mert itt valóságos csata fog megindulni azokért, akik most jöttek. Mind-egyik a saját szeretőjének akar megkeríteni benneteket. Óvakodj tőlük, mert ez rettenetes banda.

Az Afrikába vetődött tanító hálásan szorongatta a volt ulános főhadnagy kezét, aki tovább oktatta a jövevényt:

— Most pedig — folytatta — okulj az én sorsomon, ha már itt vagy. Vigyázz, az udvaron ne igen mutasd magad, nehogy meglásson az ezredesné. Ez egy volt párisi színésznő, a neve De Merod. Perverzebb teremést még nem szült a föld. Vigyázz, nehogy belső szolgálatra rendeljenek — mert nektek ujaknak ez a sorsotok. De óvakodj az ezredestől is. Ez is az új fiuk után törí magát s jaj annak, aki ellenáll neki.

A magyar bajtársak.

M. Béla a hosszú idő alatt, amíg Pruzsinszky együtt volt vele, mindenkör hűséges barátjának bizonyult. Nem így a többi magyarok. A volt ulános főhadnagyon kívül még két magyar volt az ezrednél. Az egyik Mihályi Gyula, aki már tizenegyedik éve szolgál az idegen légióban, s egyike a legöregebb legiobálieknek, aki bámulatos szívóssággal és cinizmussal éli ezt a rettenetes életet. Igaz, hogy van egy rettenetes segítő társa: a mámor. Naponként tíz liter bort kap állandóan, mert altiseti rangja után ez illeti meg. S ami mámort az ital nem nyújt, megszerzi a legraffináltabb szerelmi kalandok útján. E mellett rettenetesen katona, akinek vagy harminc sebhelye és három kitüntetés van. Már régen kapitány lehetne az idegen légióban, ha fel akarná venni a francia honpolgárságot. De ő magyar marad még ott az afrikai félvad életben is. Kivüle még egy kecskeméti református pap volt az ezrednél. Perverz hajlamai és egy kis sikkasztási ügy elől menekült az élő halottaknak ebbe a félelmetes bandájába. A becsületes érzésű pancsoval fluval egyszer úgy összekapott, hogy egyik majd ott maradt a csatatéren.

Sidi bel Abbesben két hónapi 50—60 kilométeres marsolásokkal telt az idő. 1904. decem-

berében vett részt Pruzsinszky legelőször hivatalos kiküldetésben, amikor Beni Unifba kísért a zászlóalj egy hatalmas karavánt. A karaván 8.0 tevéből állott, s körülbelül harminc-negyven millió frank értékű árut vitt magával. A francia kormány tudniillik arra használja az ugyszólván semmibe sem kerülő katonaságot, hogy drága pénzért a karavánok védelméről gondoskodják. Már ez az első kiküldetés is összeütközést eredményezett, amelyben Pruzsinszky is megsebesült.

De csakhamar kiheverte sebet, s ettől kezdve még több ilyen expedícióban is volt része, amelyek alkalmával háromszor sebesült meg. 1905. folyamán Algirba rendelték vissza, honnan még az évben Sudánba, majd Madagaskárba, innen pedig Tonkingbe vezényelték, honnan 1906-ban tért vissza Algirba. Rengeteg sok érdekes élmény fűződik ehhez az óriási, többnyire gyalog megtett utazáshoz, amelyekre még nagyjából sem terjeszkedhetünk ki, s amelyekről érdekesítő dolgokat tartalmaznak Pruzsinszky legközelebb kiadandó naplójegyzetei.

A madagaszkari nők.

Míg az említett helyeken többnyire rettenetes sorsban éltek a légió tagjai, Madagaskárban aránylag sokkal jobb dolguk volt. Már tudniillik azoknak a katonáknak, akiken a gyilkos láz és egyéb öldöklő betegségek nem fogtak. Madagaskár a légionáriusok valóságos tüpróbája. Itt válik meg, mennyire bírja az éghajlati viszonyok legkülönbözőbb és legszörnyesebb változatait. Pruzsinszky kibirta, sőt némi tekintetben még jól is ment a sora.

Franciaországnak Madagaskárban tudvalevőleg kettős célja van a légionáriusokkal. Ezek tartják fenn a közbékét, verik a napirenden levő lázadásokat, szóval védik a hazát. De e mellett más hivatásuk is van. A folytonos öldöklés annyira megritkította a benszülött férfiakat, hogy Madagaskár lassan, de biztosan néptele nedik. Ezen a bajon úgy segít a francia kormány, hogy prémiumokat tűz ki a legiós tagjai számára. Napj parancsok hívják fel a legénységet a benszülött hölgyekkel való enyelgésre s ha eredményekkel jár a szerelmi kaland, kellő igazolás mellett minden ujszülött gyermek után 5 frankot kap a légionárius papa.

Dacára a kedvező feltételeknek, a fiatalabb légionáriusok nem igen kapnak az alkalmon, mert a madagaszkári nők nagyon elkéstek onnan, ahol a szépséget osztogatták, másrészt a tisztaság fogalma előttük ismeretlen. A jobb gyomru, idősebb katonák azonban nem olyan finyások, s a szintén magyar származású Mihályi Gyula nem kevesebb, mint tizenöt prémiumot szedett össze rövid idő alatt.

A felkoncolt zászlóalj.

A segédtanítóból lett légionárius a legutolsó és legvéresebb ütközetet Afrikában vívta. Tonkingból ugyanis újra Algirba került, ahonnan ismételen karavánok kíséretével volt megbizva a zászlóalj. Ez év január elején indult el egy karaván Afrika belsejébe, amelynek katonai kíséretében Pruzsinszky István is részt vett. A menet minden különösebb baj nélkül ért január 17-én El Munguarig, itt azonban utolérte a karavánt a tuaregek egy hatalmas csapata, s borzalmas csata fejlődött ki a francia légionáriusok s az arabok között.

A harcban győzött a tuaregek tulnyomó ereje, akik az egész zászlóaljat felkoncolták, a karavánt pedig milliókat érő kincseivel elrabolták. A zászlóaljból csupán 18-an menekültek meg, a többiek hét sulyosan sebesült légionárius kivételével ott haltak meg a csatatéren. A sebesültek csodával határos módon menekültek meg. Három nap és három éjjel feküdtek

étlen, szomjan, vérző sebekkel a forró homokon, míg végre megérkezett a francia ambuláns kocsi, amely Kolombecsába vitte azt a hét katonát, akiket nem tudott elpusztítani sem a halálos sebesülés, sem a három napi kínos szomjuság, sem a csataterék éjjeli vendégei, a hienák.

E között a hét sebült legiónarius között volt Pruzsinszky István is, akit a harc hevében a fején talált egy puskából kilőtt hatalmas kőgolyó. A golyó megakadt az erős koponyán, de mintegy *tenyérszerű nagyságu helyen összevissza ronsolta a koponyacsontot*, úgy, hogy a szerencsétlen fiatalember összeesett s eszméletlenül bukott a lábainál fekvő halottak közé. Ugy akadtak rá harmadnap a francia orvosok, akik többi társaival együtt őt is Kolombecsába szállították.

Az itteni kórház azonban oly szegényes berendezésű, hogy a nehezebb operációk végrehajtásához hozzá sem fognak. A súlyosan sebesült katonát tehát felpakkolták a két öszvér hátára erősített hordszékre s elvitték Sidi bel Abbesbe. Tekintettel a műtét nehézségére, innen Oranba küldték, ahol végre kiszedték a sebből a csontszilánkokat s azt a tekintélyes hiányt, amely az eltávolított csontrészek folytán előállott, celluloid lappa pótolták.

Vissza Európába.

Pruzsinszky tehát a francia hadsereg nyomorékja lett, akiről előretáható volt, hogy a légiókban már aligha tud megfelelni katonai kötelezettségének. Hatalmas sebének következtében ugyszólván állandóan zugott a feje, balszéme az idegbántalom révén megsérült, balkarja annyira megbénult, hogy használni sem tudta. Mindezek alapján visszaküldték Franciaországba, a hol előbb a marseillesi kórházba, majd Párisba a Valdegrass katonai kórházba került. Itt március végéig időzött s teljesen felgyógyulva hagyta el a kórházat. Természetesen visszakerült katonáékhoz, ahol azonban megállapították, hogy a legióban való tovább szolgálatra teljesen alkalmatlan s röviden tudomására adták, hogy a francia hadsereg kötelékéből elbocsátják.

Maga az elbocsátási aktus igen érdekes volt s jellemző arra a szertartásosságra, amely a francia hadseregben divlik. Az elbocsátás napján Pruzsinszkyt a legénység soraiból kiszóli totta az ezredes. Néhány szóval méltatta érdemeit, fölemlítette a francia hazáért való harcban történt megsebesülését s végül mellé tüzte a *Medail colonielt*. Majd megszorította a volt legiónarius kezét s ezzel az elbocsátás megtörtént.

Az adjutáns kezébe nyomta a katonakönyvét s egyuttal értésére adták, hogy a francia határig való utazás költségeit a katonai kincstár fizeti s emlékül az övé maradhat az a kapott legiónarius ruha is, amely épen rajta volt. Még aznap felvette az utazás költségeire szóló *2 frank és 50 centimet*, s néhány órával később már *Avecourtban*, a francia határon volt. Két volt bajtásra elkísérte odáig. Megölték egymást — s aztán néhány megtakarított frankjával neki vágott Pruzsinszky a világnak.

Hogy milyen viszonyok között került Pozsonyba, azt majd elbeszéli ő maga legközelebb kiadandó uti naplójában, de az bizonyos, hogy Pozsonyba egy fillér nélkül érkezett meg. Onnan Pápára gyalogolt, hogy régi jótevőjét, Láng Mihály volt pápai, most aradi tanító intézeti igazgatót felkeresse. Egykori jótevőjét azonban már nem találta ott, s ekkor elhatározta, hogy utána jön Aradra. Naplója, érdemrendje zálogba került s az így szerzett néhány koronán megérkezett Aradra, ahol Láng Mihály szívesen fogadta s alkalmazást is szerzett szá-

mára. Jelenleg az arad-csanádi vasutak hivatalnokai s mellesleg nevelősködik is.

A napokban érkezik meg Aradra a naplója, amelyet rövidesen felfog dolgozni, s valószínűleg az Aradi Közlöny hasábjain fog publikálni.

A női haj bolondja.

A budai nők veszedelme. — A titokzatos szürke ur. — Levágja a nők haját. — Feljelentés készül ellene.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 11.

A főváros budai részén nagy a rémület a nők között. Egy jól öltözött ember az ismeretlen tettesek fajtájából veszedelemmel fenyeget minden asszonyt és leányt, akit csak szép hajjal áldott meg a természet. Uriasszony, cselédleány, öreg vagy ifjú nő, teljesen mindegy az eddigelé ismeretlen tettesnek: egyenként fenyegeti mindenkinek diszét: szép hosszú haját.

Az ismeretlen ember szürkületkor indul utjára. A mellékutcákat járja, s ahol egy-egy dus-haju asszonyt vagy leányt megpillant, mellé huzódik s egy hosszú ollóval *levágja a haját*.

A különös gusztusu ember viselt dolgairól már rémülettel beszélnek Budán.

Mintegy három hét előtt tűnt föl a hajkedvelő s azóta jó néhány hajfonat viselője siratja eltűnt diszét.

A szürke ruhás szőke pofaszakálas ur körülbelül hetven hajfonatnak jutott már birtokába. Nem válogat a színek között, de főleg a kis leányokat fosztja meg hajuktól, mivel ezekhez juthat legkönnyebben. A napokban egy budai uriasszonyt, *Kis Béla* magántisztviselő feleségét, akarta megfosztani hajától. A dus szőke haju asszony a Kék Golyó utcában sétált estefelé, amikor mellette termett a hajkedvelő. Előbb odakapott az asszony hajához, mire az urinő — abban a hitben — hogy valami aszfaltbetyárral van dolga — hátrafordult s ijedten kiáltotta felé:

— Szemtelen, hagyjon békében! Takarodjék!

A szürkeruhás ur egyelőre ijedten távozott, később azonban ismét az asszony mögött termett. Ekkor már nem simogatta, hanem erősen belekapott az urinő kontyába. A haj leomlott s a készen tartott ollóval *csaknem tövéig lemeteszette a két vastag hajfonatot* s rögtön elszaladt. Az uriasszony sikoltva rohan utána, de mikor nem tudta utólni, sirva szaladt hazalakására.

Egy kis leánnyal történt még hasonló eset. Imre Balázs hivataloszoja kisleányát, Rózsit, fosztotta meg hajától a titokzatos ur.

A kisleány sirva beszélte el szomorú esetét.

— A Gellért-hegy oldalán játszottunk a budai lejtőn. Sokan voltunk és labdázunk. Amikor elfáradtam, haza akartam menni, de a többiek nem jöttek s egyedül szaladtam le a hegyoldalra. Megbotlottam egy kőben, elestem s megütöttem magamat. A földön feküdtem, amikor odajött hozzám egy szürke-ruhás ember. Felemelt a földről, vigasztalni kezdett és simogatta fejemet. Ismét elindultam a hegyről s az ember velem jött. Egyszer csak a zsebébe nyult s ollót vett elő. Kissé hátramaradt, később odaállott a hátam mögé s megfogta mind a két hajfonatomat. Hirtelen hallottam, hogy az olló csattan s a hajam nem volt a fejemen. Még láttam, amikor zsebre vágta a hajamat s azután eltűnt.

A szülők közt nagy rémületet keltett az eset, s egy budai ügyvéd útján feljelentést készülnék beadni az ismeretlen tettes ellen.

A különös szenvedélyt kétféleképpen is magyarázzák. Egyik verzió szerint üzleti célból szerzi a hajfonatokat s valahol értékesíti őket. Valószínűbb azonban az a magyarázat, hogy a szürkeruhás ur beteges hajlamait követi a hajfosztogatással. Pár évvel ezelőtt Berlinben és Münchenben történt, hasonló eset s akkor is kiderült, hogy perverz hajlandóságok vitték rá a tettest a hajfonatok levágására.

Nem mehetünk Afrikába!

Inger Szolimán emirnek afrikai magyar gyarmatok alapítására alakult részvénytársasága, amint a hivatalos lap jelenti, feloszlik.

I.

Ahol sűrű, sötét az éj
Es sötétebb a néger.
Ahol a kannibál fogyaszt
Téritőt égi kéjjel.
Hol hittéritő működik
S a ráktéritő szinte,
Oda vágyódott Szolimán,
Vágyódott eleinte.

II.

Inger, szomáli alkirály
Vágtat vessző-lován,
Hadd lássuk, ugymond, mennyit ér
A néger tartomány.
Egy társaság, ha ott keres
Egy finom gyarmatot,
Részvényre osztalékokat
Mily mértékben kap ott?

III.

Szólt Inger: Panni, Máli,
Néktek való csak Szomáli!
Ottan minden fehér nőnek
Gyermekei csöstül nőnek.
A színük, az kapuciner,
Felragyog a magyar címer!
S hogyha jöttök, Panni, Máli,
Magyaroké lesz Szomáli!

IV.

Inger hiába ingerelt,
Nem lett belőle semmi,
Nem kívántunk sem őt, sem én
Néger vidékre menni.
S a társaság most mit tehet?
Az osztaléka nulla:
Es nemesen és egyszerűn
Fölöszlik, mint a hulla.

V.

Minden ügynek van morálja,
Ha az ember megtalálja.
S morálja e bus esetnek
Senki fiát meg nem lephet.
Mert e bus eset morálja:
Nem mehetünk Afrikába.
Nem teszünk szert néger népre,
De a hiányt kipótolva
Egymást festjük feketére!

—zab.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Pentek: A táncos regiment, vígjáték. Yukito Toro lövőművész föllépte.

Szombat: Láthatatlan kezek, dráma. Bemutató előadás. Yukito Toro lövőművész föllépte.

Vasárnap: Délután: Lili, operetta. Yukito Toro lövőművész föllépte. Este: Láthatatlan kezek, dráma. Yukito Toro lövőművész föllépte.

* A tavasz. Aradi Aranka ma lépett fel másodszer és ez alkalommal egy telivér szubrett szerepben. A tavasz című operett Nánijában mutatkozott be. A tegnapi jó véleményt

Aradi Aranka művészi kvalitásairól a mai vendégszereplés után mindenben megerősíthetjük. Kedves, ötletes játékkal és szép énekével ma is szép sikert aratott. Ellentétben a vendég művésznő sikerével, *Leövey* kivételével, semmi jót nem mondhatunk a többi szereplőről. Lassu, vontatott előadás mellett, akárhányszor megesezt, hogy percekig késtek a szereplők, ami legkevésbé sem tartozik az elsőrangú művelvezetek közé. A harmadik felvonás végén előadott balett és csoportozat enyhén szólva kínos volt. A mai előadáson E. Zöldy Hermin komika is vendégszerepelt, ügyes színésznő, és ami komikáknál ritkaság számba megy, énekelni is tud. A közönség Aradi Arankát egész este ünnepelte. H. G.

* **Láthatatlan kezev.** *Mészáros* Kálmánnak, a színészegyesületigazgatójának szenzációs nihilista drámáját mutatják be szombaton. A dráma címe *Láthatatlan kezev* s a nyári idény szenzációjának ígérkezik. A darab óriási kiállítással és teljesen új, az operaház festőjétől festett díszletekkel kerül színre. A cselekmény folyamán az anarkisták nyílt színen a közönség szemeláttára levegőbe repítenek egy robogó vonatot. A darabban részt vesz a szintársulat egész személyzete.

* **Yukito Toro felléptei.** Holnap, pénteken folytatja megszakított vendégjátékát az aradi szinkörben *Yukito Toro*, a világhírű japán lövőművész. A kapitány bámulatra méltó mutatványait már volt alkalma megcsodálni az aradi közönségnek két estén át. Holnap a *Táncos regiment* első és második felvonása között, szombaton a *Láthatatlan kezev*, vasárnap délután pedig a *Lili* előadása alatt lép fel *Yukito Toro*.

Rakovszky a házszabályrevízióról.

Tiltakozik ellene,

Még ő is!

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 11.

A házszabályrevízió kérdése még egyre élénken foglalkoztatja a politikai köröket. Az eszmét tudvalevőleg *Kossuth* Ferenc vetette fel a minap a függetlenségi párt értekezletén, a sajtóban pedig a legkülönfélébb kombinációkat fűzték hozzá. A kormány és a koalíció még nem pendítette meg ugyan nyilvánosan a házszabályrevízió eszméjét, mégis mindenfelé kétségtelennek tartják, hogy még az ősz folyamán találkozni fogunk a házszabályok módosítására irányuló törekvéssel.

Egy bécsi lap munkatársa ezért a koalíció egyik vezéréhez, *Rakovszky* István képviselőházi alelnökhöz fordult, hogy mi a véleménye a házszabályrevízióról. *Rakovszky* az alábbiakat jelentette ki a bécsi lap tudósítója előtt:

— Tudomásom szerint a házszabályok módosításának kérdése a kormány körében a jelen időben még nem vetődött fel. Az a tendenciózus híresztelés, mintha ez a revízió benne volna az uralkodó és a koalíció között létrejött megállapodásokban, az ugynevezett paktumban, nem valószínű. Ilyen megállapodás nem található fel a paktumban és ebben a tekintetben a kérdés felvetésének legkisebb szükségessége sem forog fenn. De a jelenlegi parlamenti viszonyok sem engedik meg, hogy a házszabályrevízió kérdése aktuális legyen. Hogy miért nem lehet ezzel a magában véve is su-

lyos és fogas kérdéssel már most is foglalkozni, azt gazán fel nem foghatom.

Arra a kérdésre, hogy *Rakovszky* milyen álláspontot foglal el a házszabálymódosítás kérdésével szemben, a képviselőházi alelnök így válaszolt:

— Ami az én álláspontomat illeti, a házszabályok valamiképen való módosítását, eltekintve a benne rejlő politikai és parlamenti veszedelmektől, teljesen feleslegesnek tartom. Gyakran beszélnek ugyan egy horvát, vagy nemzetiségi obstrukció lehetőségéről és következményeiről, de elfelejtik, hogy a parlament egy elenyésző kisebbség obstrukciójával hamarosan végezhet; mert ha az elnökség a házszabályokat szigorúan alkalmazza, minden obstrukció lehetetlenné van téve. Csak arra akarok utalni, hogy a horvátok legutóbbi obstrukciója alkalmával a házszabályok legcsekélyebb megsértése nélkül vetett gátat az obstrukciónak a házszabályok alkalmazása s emellett nem is vették figyelembe azt a körülményt, hogy a horvátokat az 1868. évi XXX-ik tc. értelmében rá lehetett volna kényszeríteni, hogy a parlamentben a magyar nyelvet is használhassák. Ha azonban a házszabályrevízió eszméjét felvetik, amiben azonban — mint már említettem — kételkedem, én a módosítás ellen állást foglalom.

Egy percig sem tagadom, hogy én a Tisza-regime idején, amikor *Tisza* István gróf elszívta akart egy módosítást keresztülhajszolni, amely minden komoly parlamenti tanácskozást a jövőben lehetetlenné tett volna, ahhoz az enyhébb módosításhoz csatlakoztam, amelyet akkoriban *Andrássy* Gyula gróf proponált. Ezt az áldozatot az akkori ellenzék is szívesen meghozta volna, ha ezzel *Tiszának* és *Fajóváry*-nak a magyar parlamentarizmus ellen intézett minden kísérletét egyszer s mindenkorra meg lehetett volna hiusítani. Azóta azonban Magyarországon a politikai és parlamenti helyzet olyan gyökeresen megváltozott, hogy most a házszabályrevízióról szó sem lehet. Különbösen is a horvátok vagy nemzetiségek obstrukciója ellen, mint a tények igazolják, teljesen elégségesek a jelenlegi házszabályok. A magyar pártok obstrukcióját azonban, amelyek mögött az ország áll, a világ semmiféle házszabálydal sem lehet letörni, bármilyen brutális és igazságtalan legyen is az.

HIREK.

„Valóságos szerencsétlenség“.

Arad, július 11.

Egy fővárosi hírlapíró — amint budapesti tudósítónk jelenti, — megkérdezte *Tomisich* Miklóst, hogy van-e válasza *Kossuth* Ferenc kijelentéseire, mire a horvát főrend, aki nyugalmazott altábornagy, a következőket jelentette ki:

— Már előre bejelentettem, hogy vitába nem bocsátkozom, de mondhatom, hogy a kereskedelmi miniszternek nincs igaza. Azzal, hogy a horvát képviselők alkotmányos harcát a kormány letörte, súlyos sérelmet ejtett rajtunk. Hogy mi lesz ezután, nem tudom. Valóságos szerencsétlenség következik el ránk, ám ez a szerencsétlenség nem fogja megkímélni Magyarországot sem. *Rakodczay* Sándor bánnak minden törekvése hiábavaló. Már maga a személye is kizárja, hogy a béke érdekében közreműködjék. Egész Horvát-Szlavonország úgy veszi a kinevezését, hogy egyenesen a szemünkbe köpöttek.

Végül ezeket mondta *Tomisich* önmagáról:

— A magyar sajtó rosszul ítéli meg a személyemet. *Jellasi*cnak is elneveztek már, pedig a magyar honvédségnél szolgáltam, feleségem miskolci magyar nő és gyermekeim jól beszélnek magyarul, horvátul, németül és franciául.

Nikolics *Vladimir* volt bán helyetttest is fölkereste egy hírlapíró, aki előtt a volt osztályfőnök az alábbi nyilatkozatot tette:

— *Rakodczay* Sándor bán programjáról még korai volna beszélni. A magyar-horvát kiegyezés revíziójától várom a fordulatot. A revíziót mindig szükségesnek tartottam és most is annak tartom. A félreértéseket el lehet oszlatni, de természetesen igaz értelmében kell a kiegyezés szövegét magyarázni. A horvát-magyar kiegyezés ezidőszerinti értelmezése nem felel meg a törvény szellemének.

A horvát vezetőpolitikus különben azt hiszi, hogy a dolgok nem fognak elmérgesedni.

Amerikából Aradra.

Huszonöt munkás visszatért.

Arad, július 11.

A munkásoknak nemzetközi szervezkedésével szemben tudvalevőleg a munkaadók is tömörültek és megalkották a munkaadók nemzetközi szövetségét. Ez a szövetség, amelynek tagjai a kontinens nagy országainak munkaadói felvette a harcot a munkássággal s ez a harc eredménnyel is járt annyiban, hogy a munkás-szervezet erejét részben megtörte a kizárásokkal. A kizárt munkások, Belgium és Anglia kivételével, egyik nagyobb európai államban sem kaphatnak munkát s így kénytelenek a megélhetésüket más kisebb országokban biztosítani.

A kizárt munkásoknak javarésze azonban ezen állapotok következtében kénytelen Amerikába vándorolni, amelyet még mindig a pénzszerezés és könnyű megélhetés Eldorádójának tartanak. Az amerikai munkásviszonyok azonban az utóbbi időben történő nagyarányú kivándorlás miatt alaposan megváltoztak Amerikában olyan nagy a munkás kínálat, hogy csak kevés kivándorolt munkás kaphat alkalmazást s ezek is csak akkor, ha speciálta munkások, vagy ha valamely szakmában kiváló szakképzettséggel bírnak.

Különösen rohamos és ijesztő mérvben nagyarányú a Magyarországból való kivándorlás. Magából *Aradvárosából* az utóbbi esztendőben százszámra vándoroltak ki a munkások az újvilágba, ahonnan — ha nem is tömegesen — visszatérnek, mert nem találnak munkát.

Ma délután is egy 25 tagból álló munkáscsoport érkezett *Aradra* Amerikából. A munkások egyrésze családotul ment a tengerentúltra szerencsét próbálni, ahonnan azonban reményvesztetten tért vissza a régi hazába. A hazatérő munkások szomorú csapata magyar és amerikai zászlókkal vonult végig a városban, ahol meglehetősen feltűnést keltett.

A munkások a külvárosokban lakó ismerőseiknél és rokonaiknál szálltak meg és óva intettek mindenkit, hogy ne vándoroljon ki Amerikába, ahol nem olyan rózsásak a viszonyok, mint amilyeneknek festik.

Az *Aradi Közlöny* munkatársa beszélgetést folytatott az egyik visszatért munkással, *Németi* Gábor esztergályossal, aki többek között az alábbiakban vázolta az amerikai viszonyokat:

— Három hónapig kóboroltam feleségemmel és kisfiammal Newyorkban. Munkát keres-

tem s mindenütt azzal utasítottak vissza, hogy ugyis sok a munkás. Mint esztergályos más munkát nem vállalhattam, de nem is kaptam volna, legfeljebb napszámossá állhattam volna be. Ehhez a nehéz munkához azonban nem éreztem magamban elegendő erőt. Minthogy munkát nem kaptam s magammal vitt megtakarított pénzem is fogytán volt, visszatértem hazámba, ahol szívesen állok be napszámossá, csak hogy fentarthassam magamat és családomat.

— **Kész a kiegyezés.** *Wekerle* Sándor, *Kossuth* Ferenc és *Darányi* Ignác ma a szakreferensekkel és titkárokkal ismét Bécsbe utaztak a kiegyezési tárgyalások folytatására. A *Neu Freue Presse* értesülése szerint a kiegyezési tanácskozások előreláthatólag még 3 napot fognak igénybe venni. Remélik, hogy a *differenciákat ez idő alatt teljesen kiegyenlítik* és a kormányok abban állapodtak meg, hogy a tárgyalások egész anyagát a mostani bécsi tanácskozáson elintézik és ennek befejezése után már csak olyan kérdések maradnak függőben, amelyek a kiegyezés egész mérlegén nem változtatnak.

— **Lövődőzött örültek.** *Karlsbad*-ból táviratozzák: Nagy izgalmat keltett ma itt egy *Preisler* Mária nevű kereskedő és ennek husz esztendő fia, akik *revolverrel lövöldöztek a gyermekekre.* Miután a gyermekek elbujtak, anya és fia a járőrekre lövöldöztek. A rendőrségnek végre sikerült ártalmatlanná tenni *Preisler* Máriát és fiát, akikről konstatálták, hogy üldözési mániában szenvednek.

— **Negyven halott.** *New-yorki* hírlapjelentések szerint *Filadelfiában* egy nagy öntőde épülete beomlott. A szerencsétlenségnek állítólag 40 halottja van. 15 holttestet már kihúztak a romok alól.

— **Kegyelem egy aradi szakszervezetnek.** *Varjassy* Lajos polgármester utasítására *Bedő* Arpád dr. községi bíró tudvalevőleg vizsgálatot vezetett az aradi-szervezett munkások szakszervezetei ellen. A vizsgálat során a szakszervezetek pénzkezelése körül temérdek szabálytalanság került napvilágra és pénzhányokat is kiderítettek. A vizsgálatot vezető *Bedő* dr. előterjesztésére *Varjassy* polgármester a szakszervezetek működését ideiglenesen felfüggesztette. A mai napon érdekes fordulat történt. A polgármester ugyanis a közműves-munkások szakszervezetének megkegyelmezett és a felfüggesztő határozatot *hatályon kívül helyezte,* felszólítva a szakszervezet vezetőségét, hogy a pénztárban felfedezett hiányokat rövid időn belül pótolja.

— **Vládét elítélték.** *Vajdahunyad*-ról táviratozzák: *Vorbália* hunyadmegyei községben *Vlád* Aurél nemzetiségi képviselő felesége és ennek anyja egy iskolai évről vizsgán tudvalevőleg botrányt rendeztek. Két eljárás indult meg ellenük, az egyiket izgatás miatt a *vajdahunyadi* járásbíró, a másikat pedig *Fekete* főszolgabíró indította meg. *Fekete* főszolgabíró ma ítélkezett *Vlád*né, ennek anyja és *Bábolnay* lelkész felett s mindhármát egyenként 100—100 korona pénzbírsággal sújtotta.

— **Öngyilkos főkönyvelő.** *Ujvidékről* táviratozzák: *Hesz* Miklós takarékpénztári főkönyvelő ma reggel fobelötte magát és meghalt. Tettét elmezavarában követte el, mely visszamaradt három leveléből is kitűnik. *Hesz* az utóbbi időben üldözési mániában szenvedett. Neje és gyermekei *Perjámoson* tartózkodnak szüleinél.

A takarékpénztárban mindent a legnagyobb rendben találtak.

— **Olay Lajost provokálták.** *Budapest*-ről táviratozzák: *Fenyvessi* Adolfnak, a gyorsiroda főnökének fia, *Fenyvessi* József dr. kereskedelmi miniszteri segédtitkár ma *Fodor* Jenő dr. és *Komjáthy* Pál dr. miniszteri segédtitkárok útján provokáltatta *Olay* Lajost azon a címen, hogy atyja már 70 éves és így nem párbajozhat.

— **Az öreg író szerelme.** *Budapest*-ről táviratozzák: A tegnap öngyilkossá lett *Nagy* Miklós volt lapszerkesztő holttestét ma boncolták fel. A boncolás során konstatálták, hogy *Nagy* Miklós szívelhajasodásban és érlelmeszedésben szenvedett. Az öngyilkossággal kapcsolatban beszéltek, hogy nem a betegsége miatt lett az öreg író öngyilkos, hanem egy *szőke leány* miatt, akit az elhunyt író protezsált. A család e hírrel szemben kijelenti, hogy a szőke leányról terjesztett híresztelés alaptalan s az öngyilkosság oka egyedül a betegség volt. Az elhunyt író vasárnap temették el a *Budapesti* Újságírók Egyesülete, amelynek nevében *Cziklay* Lajos egyesületi alelnök mond beszédet, a *Vasárnapi Újság* szerkesztősége nevében pedig *Hoitsy* Pál szerkesztő bucsuztatja az újság volt szerkesztőjét.

*Nagyvárad*i tudósítónk táviratozza, hogy *Nagy* Miklós körülbelül egy év óta gyöngéd érzelmekkel viseltetett egy szép fiatal színésznő iránt, aki tényleg a nagyváradai zöldfa-orfeumban működik. *Várad*i Adél — ez az énekesnő neve — ma reggel értesült az öngyilkosságról. Benső baráti viszony fűzte az öreg urhoz, aki még nemrég, amikor *Várad*i a budapesti Tátra-mulatóban fellépett, állandó látogatója volt az orfeumnak és előadás után gyakran pezsgőzött az énekesnővel. A múlt év szeptemberében *Abáziában*, novemberben pedig *Meránban* volt együtt *Várad*i Adéllal, akit értékes ajándékokkal halmozott el. Az énekesnő bucsuzatlanul utazott el *Budapest*-ről, amiért az öreg író a múlt héten egy levélben keserű szemrehányásokat tett neki. Ma délelőtt a budapesti rendőrség telefonon kereste az énekesnőt, de mivel ez még aludt, a szálló portásának információjával kellett beérni.

— **Parlaghy Vilma Kossuth-képe.** *Budapest*-ről táviratozzák: *Roskovicz* Ignác festőművész *Kossuth* Lajosnak egy ismeretlen arcképét fedezte fel egy fővárosi családnál. A festőművész az arcképet ma bevitte a képviselőházba és átadta *Kiszely* Ignác képviselőházi gazdasági igazgatónak, aki megmutatta *Kossuth* Ferencnek. *Kossuth* kijelentette, hogy atyja arcképét, bár aláírás nincsen rajta, sok évvel ezelőtt festette *Parlaghy* Vilma. Az arcképet a függetlenségi pártkör részére 500 koronáért megvette *Leszkay* Gyula, a kör igazgatója.

— **Elajándékozott Kossuth-szobor mintát.** *Mericskay* János aradi származású szobrász, aki jelenleg *Párisban* tartózkodik, szintén részt vett annak idején a *Kossuth-szobor* pályázaton. A pályázat után a szobormintát egyik rokona vette át megőrzés végett. A művész ma arról értesítette *Nagy* Kálmánt, a *Kossuth-asztaltársaság* elnökét, hogy *Kossuth* szobor mintáját valamelyik aradi iskolának leendő ajándékozás céljából az asztaltársaság rendelkezésére bocsátja.

— **Az örült rémtette.** *Dévaról* táviratozzák: *Petrozsényban*, *Vincze* József asztalossegéd agytífuszban megbetegedett és lázas állapotában kiugrott az ágyból és 5 éves kis fiát felkapva, a közeli erdőbe vitte és ott egy zsinnyel felakasztotta. Közvetlen ezután vihar támadt, mely a kis fiú hulláját a fáról leszakította és egy mélységbe dobta hol a bányászok találtak meg.

— **A marólug és a kisleány.** *Gáiban* tegnap *Szűcs* Ferenc leánya, *Juliánna*, aki alig volt másfél éves, marólugot ivott és meghalt. Az édes anyja éppen mosott, mikor a leánykának valahogy a kezébe jutott a marólugos bögre, amelyből néhány kortyot ivott. Bár azonnal orvost hívtak, a leányt nem lehetett megmenteni.

— **Öngyilkos hírlapíró.** *Budapest*-ről táviratozzák: *Jancsó* Béla hírlapíró, a *Népszava* munkatársa ma lakásán agyonlőtte magát. Az öngyilkosságot, amelynek oka reménytelen szerelem, a hírlapíró takarítónője fedezte fel.

— **Boldog szerelem.** Egy ceglédi lapból vágtuk ki ezt a nyilatkozatot, amelyhez nincs szükség semmiféle magyarázatra, annyira világosan beszél:

Nyilatkozat.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Múlt heti lapjában az volt közzétéve, hogy engem *Balogh* Zsuzsanna, akivel vadházasságban életem: kirabol. Nohát! az igazság érdekében kérem b. lapjában a helyreigazítást, mivel én *Balogh* Zsuzsannával vad vagy szelíd házasságban nem éltem, ő háziasszonyom volt csupán és vele nem is lakom, hanem a saját lakásomra jött és ott követte el a kriminális esetet.

Majd szólok én akkor, ha hymen láncai után akarok sóvárogni s akkor sem fogok olyan hölgy után epekedni, aki alvó állapotomban úgy összetör, mint a kutya a köcsögöt. Tisztelettel:

T. Gy. műfestső és rajzoló.

— **Meghiúsított végeladás.** *Budapest*-ről táviratozzák: *Berger* Rezső dr. fővárosi ügyvéd, *Nádas* Zoltán áruházának tömeggondnoka tegnap reggel megjelent az üzletben, hogy megkezdje az áruk végeladását. Alig, hogy megkezdődött az árusítás, megjelent az üzletben *Wagner* József háztulajdonos és a magával hozott rendőrrel megakadályozta az áruk elvitelét. A tömeggondnok hiába tiltakozott a hatóságilag engedélyezett végeladás megakadályozása ellen, a háztulajdonos nem engedett, mire *Berger* dr. a bírósághoz fordult. Ez holnap fog dönteni a végeladás ügyében.

— **Égő löszgyár.** *Teramoból* táviratozzák: A *Citta* st. angelói *Bajochi*-féle löszgyárban tegnap este tűz támadt. Egy ember életét veszítette és többen súlyosan megsebesültek. Hír szerint a gyár tulajdonosa az összeomló falak alatt lelte halálát.

— **A Willand Testvérek Aradon.** A *Willand* testvérek világhírű cirkusza július 15-én, hétfőn este 8 órakor tartja nagy megnyitó díszelőadását a *Béla-téren* felállított hatalmas amerikai sátorban.

— **Rovarpor, bolhák, legyek, poloskák, svábok** ellen leghatásosabb *Vojtek* és *Weisz*nál. 201

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Julius 11. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül sulyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban 135—136 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő sulyban 139—139 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban 139—140 fillérig.

Sertéslelészám: Julius 8. napján volt készlet 38,226 darab, Julius 9. napján főlhajtott 303 darab, Julius 9. napján elszállított 109 darab, Julius 10. napjára maradt készletben 38,426 darab.

A hizott sertésüzlet irányzata: Csönöndes.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósítása. —

Budapest, július 11.

Kevés forgalom, 20—25 fillérrel olcsóbb árak. Az árak 50 kilonként számítva:

	Dél szárlat	5 órai szárlat
Buza októberre	11.23—11.24	11.35—11.56
Zab októberre	7.90—7.91	7.99—8.—
Rozs októberre	8.64—8.65	8.72—8.73
Tengeri júliusra	5.83 5.84	5.96—5.97

Értesítés!

1739

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény . . . . . 654 —
Magyar hitelrészvény 753.25
Osztrák-magyar államvasuti részvény 662.25
Déli vasut 145.75

IDEGENEK ARADON.

— Julius 11 —

Központi szálloda. Grosz Károly kereskedő Kolozsvár. — Lonovits Gyula birtokos Makó — Hann Zsiga kereskedő Budapest. — Csengery Árpád főmérnök Budapest. — Schutz Henrik főmérnök Budapest. — Dénes Jakab dr. ügyvéd Buttyin. — Menzser Béla főmérnök Nagykikinda. — Buday Dezső főmérnök és neje Budapest. — Benedicti Jenő mérnök Nagylak. — Keller Ottó igazgató Budapest. — Sand József kereskedő Budweis. — Heisler József kereskedő Budapest. — Temesrékasi Vince vármegyei aljegyző Temesvár. — Kraushaar Károly bankigazgató Temesvár. — Pap Henrik dr. ügyvéd és neje Perlesz. — Fáy Ignác dr. ügyvéd Temesvár. — Nagy István ügyvédjelölt Debrecen. — Heim Zsiga sertéskereskedő Debrecen. — Braun Lajos kereskedő Hatvan. — Klein Lajos kereskedő Hatvan. — Steinschneider Alfréd igazgató Hatvan. — Eichner Sámuelné magánzó Budapest. — Goron István plebános Zenta. — Madragi Adorján gyógyszerész és neje Jánoshalom. — Onódy Kálmán dr. kir. közjegyző Makó. — Vörös Lajos tanító és neje Jánoshalom. — Hergl Gyula kereskedő Freudenthal.

Fehér Kereszt szálloda. Treiszig István honvédszázados és neje Szatmárnémeti. — Misbaum Hermann és leánya Déva. — Drachler Lipót és családja Nagykikinda. — Abelsberg Miksa kereskedő Budapest. — Altman János becső Budapest. — Aberle Sándor mérnök Szolnok. — Dárday Tivadar orvos Komárom. — Sasserma E gyáros München. — Kolozsi Sándor tisztviselő Zombor. — Hagel Ottó mérnök Grác. — Dénes J. és családja Kolozsvár. — Klement Anrél hivatalnok Keszthely. — Piroska Lajosné és leánya Nagyszalonta. — Pécs F. né és családja Szabadka. — Steigervald Ottó birtokos Zombolya. — Vig Imre vendéglős Vác. — Metykó Mihály és családja Trencsén. — Vári Károly szállító Dálya. — Német Imre és családja Nagyszentmiklós. — Heiderman György és neje München. — Kertész S. malomtulajdonos Orosháza. — Turi Sándor vendéglős Nagykőrös. — Kardos Jenő utazó Budapest. — Dragan Sándor utazó Budapest. — Hirschler Jenő utazó Budapest. — Friedman Sándor utazó Budapest. — Pintér Mór utazó Budapest. — Rosenberg S. utazó Budapest. — Fleischman Jakab utazó Budapest. — Mannheim Dezső utazó Budapest. — Fuchs-Salamon utazó Budapest. — Mandel Simon utazó Budapest. — Stessel Andor utazó Bécs. — Simon Félix utazó Bécs. — Lenárter Emil utazó Bécs. — Varga Lajos utazó és neje Bécs. — Veisz Róbert utazó Bécs. — Sugar Odón utazó Bécs. — Kalmár Géza utazó Bécs. — Fischer József utazó Debrecen. — Krener Dezső utazó Debrecen. — Rosenzweig Lipót utazó Nagyvárád. — Spitzer Antal utazó Nagyvárád.

Vass-szálloda. Lammer Mór utazó Bécs. — Fischer Lipót utazó Bécs. — Derzsányi Sándor utazó Bécs. — Bergman Adolf utazó Budapest. — Mladin György jegyző Silingyia. — Szóke Béla főpincér Szeged. — Ulman H. utazó Győr. — Veisberger József utazó Budapest. — Szent Dezső utazó Budapest. — Heiman Dávid tanító Budapest. — Löv Henrik utazó Budapest. — Singer Áron kereskedő Szeged. — Balázs József gyógyszerész Zenta. — Kolb Béla utazó Pozsony. — Heim Dénes utazó Budapest. — Szerdahelyi J. utazó Budapest. — Lesben Jakab utazó Bécs. — Frank Izsák utazó Bécs.

Szives tudomására adom a n. é. közönségnek, hogy Rosenblüch H. és Társa cégtől számos évi működésem után **kiléptem.** És Aradon, **Forray-utca Lukácsy házában** levő **divatüzletet megvettem,** azt teljesen új árukkal berendezve f. évi **augusztus hó elején megnyitom.** Új vállalatomhoz szives támogatásukat kérve vagyok

tisztelettel

Jankovits György.

8637—1907. tkvi sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A kisjenői kir. járásbíró, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a Békésmegyei takarékpénztár végrehajtónak, Herczeu Porfir nagypéli lakos végrehajtást szenvedő elleni 1000 kor. tőke és jár. iránti végrehajtási ügyében (az aradi kir. törvényszék) a kisjenői kir. járásbíró területén lévő, N.-Pél község határában fekvő, a nagypéli 128. sz. tjkvben A. I. 10. rend. 159. hrsz. alatti beltelkes házra 1015. kor. és az A. II. 1. rend. 602/a/1. hrsz. ingatlanra az árverést 202 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1907. évi szeptember hó 14-én d. e. 9 órakor N.-Pél község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is el fog adatni. Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 101 kor. 50 fill. és 20 kor. 20 fillért készpénzben, vagy az 1891. LX. t.-c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. járásbíró, mint tkvi hatóság.
Kisjenőn, 1907. évi június hó 30-án.

Tabajdi,

kir. ítélőtáblai bíró.

1743

Pannónia szálloda. Horváth János szobrászmester Budapest. — Pongrácz D. József szobrászmester Budapest. — Margó Ede szobrászmester Budapest. — Szilágyi N. né földbirtokosnő és nővére Kunágot. — Nagy István magánzó Temesvár. — Stern Lajos kereskedő Kisvarjas. — Petrovics Iván tanár Brassó. — Szántó Aurél könyvelő Nagylak. — Tichy Gyula gazda iszt Mezőhegyes.

Nyári színház.

Pénteken, 1907. évi július hó 12-én:

A táncos regiment.

Vigjáték 4 felvonásban. Irták: Kadelburg G. és Skovranek R. Fordította; Zboray Aladár.

SZEMÉLYEK:

Ellerbeck báró Maribázi M.	Rózsika	Harmath J.
Wachnitz Fehér A.	Fahrentálné Novák Irén.	
Kehrberg Horti Sándor.	Nippes Agost Szathmári A.	
Brentendorf Dell Lajos.	Lina, neje Benkóné P.	
Ramminger Faludi K.	Suna, tanácsos Kulcsár L.	
Kellermann Leóvei Leo.	Frigyos Kozma Pál.	
Lambrecht Várnai Jenő.	Nina, cseléd Körössy Juci.	
Klára, neje Szilágyi B.	Zsófi, cseléd Zalai Margit.	

Kezdete este 8 órakor.

NYILTTER.*

A continens legnagyobb

CIRKUSZA

Willand Testvérek.

Folyó hó 15-én, hétfőn este 8 órakor tartják meg nagy megnyitó diszeldadásukat a **Béla-téren** felállított hatalmas amerikai sátrukban, mely 4000 kényelmes ülőhellyel van ellátva. Világhírű attrakciók! Még nem látott művészek fellépte!

HELYÁRAK: Páholy (5 székkal) 20 K, Páholszék 4 K, Zártszék 3 K, Körzék 2 K, I. hely 1.60 K, II. hely 1.20 K, Karzat 60 fillér.

Jegyek előre válthatók: Muskát Miksánál.
(Minorita-palota.) 1745

KRISTÁLY

f o r r á s

szénsavval telített ásványvizének **kitűnő hatása előnyösen el van ismerve.**

Nagy kedveltségnek örvend ugy hazánkban, mint a külföldön, ahol mindinkább nagyobb tért hódít.

Ezrével állanak rendelkezésre orvosi tekintélyek szakvéleményei, melyekben a Kristály-forrás ásványvizet mint a **legégszesebb és legjobb asztalivíz** ismerik el.

A Kristály-forrás szénsavval telített ásványvize elsörendű **étvágyjavító, megakadályozza a gyomorrontást, és szor fertőző betegségek ellen.**

Főraktár: **Aradváros, Arad és Csanádvármegye és Temesmegye északi részére: ÉLES ARMIN** fűszer- és csemegekereskedőnél, Aradon. 1522

Szent Lukácsfürdő Kútvállalat Budapest.

157

20—1907. kpv.

Hirdetmény.

Az aradvárosi választó kerületben az országgyűlési képviselő választóknak a folyó évben kigazított és az 1908. évből érvénytelen bíró ideiglenes névjegyzéke ellen beadott fellebbezésekhez hozott határozatok az 1899. évi XV. t.-c. 148. §-a szerint folyó év július hó 20-tól kezdve július hó 30-ig bezárólag a városháza emeleti tanácstermében a hivatalos órák alatt kitétetnek.

Szabadságában áll azt bárkinek megtekinteni s a hozott határozatok ellen a közszemlére kitétel napjától számított 10 nap alatt bárkinek, azoknak pedig, akiknek a határozat kézbesítetett, a kézbesítés napjától számított 10 nap alatt a m. kir. Curiahoz felebbezéssel élni.

A felebbezés a város polgármesterénél nyújtandó be.

Arad szab. királyi város központi választmányának 1907. évi július hó 3-án tartott üléséből.

Varjassy Lejt s,

polgármester, közp. választm. elnök

Leichner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17.

Aradvárosi és megyei telefon 475. szám.

Néhány napig

maradék

elárusítás!

Öltöny szöveteket

leszállított árban

772

árusítunk.

Nagy megtakarítás! Szolid kiszolgálás!

Nyilatkozat.

Felkérjük a n. é. közönséget, sziveskedjen hozzánk befáradni és meggyőződhetik, hogy milyen árakban árusítunk.

Zsebkendők $\frac{1}{2}$ tucat 3 Ajour-
ral tiszta vászon 175 kr.
Selyemmel himzett cérna ha-
risnya 75 kr.
Varrás nélküli flor 55 krtól
feljebb.
Damasztárak, asztalneműek.
Legfinomabb szövetek és
mosókelmék.
Remek 60 cm. széles zephier
13 kr.
Remek mosott Schiffon női
ingek 95, 120, 138 kr.

Remek mosó delain 19, 23 kr.
Finom frotier-törülköző 65,
75, 110 kr.
Remek himzett blousok 88,
120 kr.
Finom cérna Ajour-harisnya
65, 75, 85 kr.
Saját készítményű angol ze-
phier férfi ing 185 kr.
 $\frac{1}{4}$ tucat finom férfi zokni
50 kr.
Elegáns fehér Pique-nyak-
kendő $\frac{1}{4}$ tucat 50 kr.

Pfeiffer Pál és Testv.

Arad, Andrássy-tér 22. sz.

1586

Segédet

keresünk üzletünk fűszer-,
detail-osztályába, magyar,
német és román nyelv-
ismerettel és csakis perfekt
szakképzettséggel.

Németh és Klein,
Lugos.

1738

Gyógyáru üzletünkben

két tanuló
felvétetik.

341

Vojtek és Weisz

gyógyáru nagykereskedése

== ARADON. ==

APRÓ HIRDETESEK.

Szalonna,

perzselt, légen szárított, kapható Rauchbauer Nándornál, Ujszent-Annán. 1691

Jég

kapható havi bérletben naponta házhoz szállítva Petőfi-u. 7/a. Telefon 199. szám. 1258

Friss fogas, sárga dinnye,

cantaloup faj Sziszkanál, főpostával szemben. 1745

Egy négy polgárit

vagy középiskolát végzett fiu tanulónak felvétetik **Ingusz I. és Fia** könyvkereskedésében Aradon. 361

9 hetes valódi bernáthegyi

kutyák eladó. Bővebbet Posner Bódog, állatkitömőnél, Szabadságtér 1. szám. 1742

Természetes ezüst üstben mindenkor frissen befőzött kiváló finom	3 uj szó...
málna szörpöt szállít	Altvater
Gessler Siegfried	Gessler
ALTVATER likörgyár osász. és kir. udvari szállító és O osász. és kir. Fensége Jó- zsef főherceg kama- rai szállítója	Budapest
Budapest—Kőbánya.	8920

Világos községétől

pár percnnyire, a motoros mellett hatodik éves 3 holdas igen szép szőlő, gyönyörű és állandóan lakható villával, pincefelszereléssel, esetleg az idei szép természettel együtt, messze lakás miatt eladó. Értekezhetni Világoson (Stiegerszöllő mellett) a tulajdonossal, Elek Bálint kir. járásbíró. 1735

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

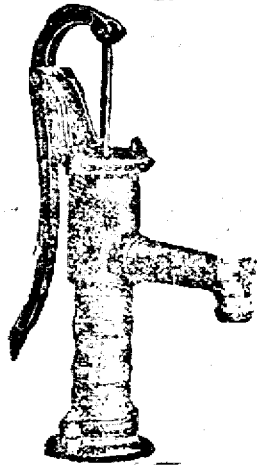
Borszivattyúk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári áron.

A szivattyú hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztatlanságok azonnal továbbítottatnak, azáltal a szivattyú nem romlik és a bort nem renthetja, a gépezet jó működéseért 3 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Bolyó szelepekkel. Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéseért 3 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belüli

gummirozott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig-Otto

M. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyú készítő. 290

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Kereskedelmi iskolai érettségit

jól végzett a magyar és német nyelvet feltétlenül jól bíró gyakorlatot keres fizetéssel. Winkler és Faragó bornagykereskedő cég Gyóron. 1744

Fogorvosi

és

fogtechnikai műterem.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy Aradon, József főherceget 1. sz. házban

fogorvosi és fogtechnikai

műtermet nyitottam, a hol minden a szakmába illő műtéseket pontosan és és jutányosan végzek.

Kiváló tisztelettel

VAJDA BENŐ

1572

fogorvos.

Egy jó karban lévő

használt borszivattyú megvételre kerestetik. — Cim a kiadóhivatásban. 1736

Csodásan és rögtön hat

lábizzadás ellen

Dr. Tsajkovszky-féle szer

Ha ezen folyadékkal naponta egyszer megnedvesítjük a lábakat, akkor kétszeri alkalmazás után teljesen és biztosan megszűnik a cipők, illetőleg a lábak undorító büze.

Egy üveg ára 1 korona.

Főraktár:

288

G. Földes Kelemen

gyógyszerésznél

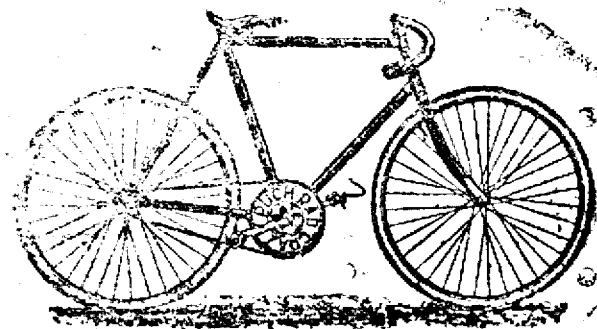
Arad, Deák Ferenc-utca.

Kalmár József

kerékpárraktára

486

Arad, Salacz-utca 2. szám.

Új és használt kerékpárok olcsó árért kedvező havi vagy heti részletekre kapható.

Nagy javító műhely.

Lábizzadás, hónaljizzadás

ellen meglepő jó hatású szer a Hajós-féle

általános hintőpor,

szárit, — szagtalanít.

Ára egy doboznak 70 fillér.

313

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul a világhírű törvényesen védett Hajós-féle

ANAGALLIN

használatát által. — Ára egy üvegnek 70 fillér.

„NEVER“

amerikai gummikülönlegesség, a képzelhető legjobb övszer. 6 db egy eredeti fémdobozban 2 kor.

Poloskák kiirtására legjobb szer a Phenolsav.

Ára egy üvegnek 70 fillér.

Fenti szerek valódi minőségben kaphatók:

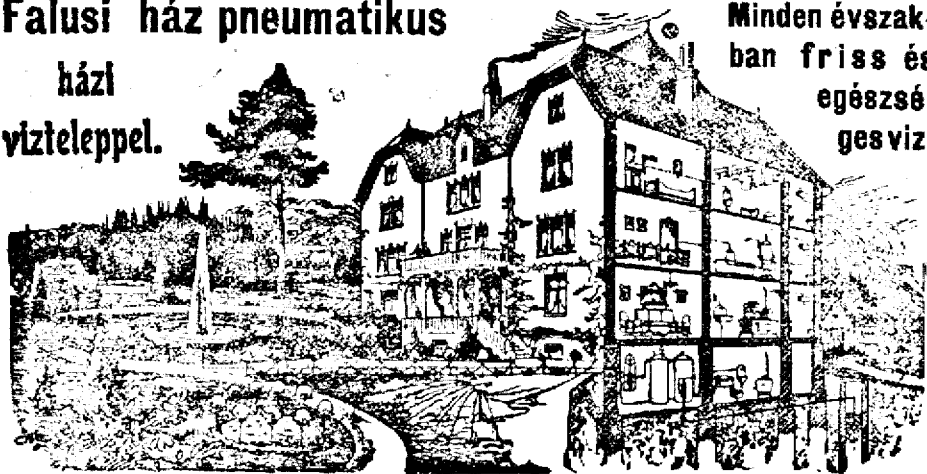
Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyszerészeti laboratóriumában

Arad, Andrássy-tér 22. sz. a megyeházzal szemben.

Falusi ház pneumatikus

házi vízteleppel.

Minden évszakban friss és egészséges víz.

Vzellátási telepek nyomó levegővel

(magas víztartó nélkül) villák, falusi házak, kertek, szanatoriumok, szállodák, stb. részére.

Fürdő- és mosóberendezések, clostettelepek.

Tervvel és költségvetéssel kívánatra szívesen szolgálók.

Felvételek a helyszínen.

967

Hopp Károly

műszaki irodája vízellátások, világítási és motortelepek részére

Arad, Széchenyi-utca 5. szám.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Nyomatott Kurzweil János és Társa budapesti festékgyáranak festékével.